

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ &
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

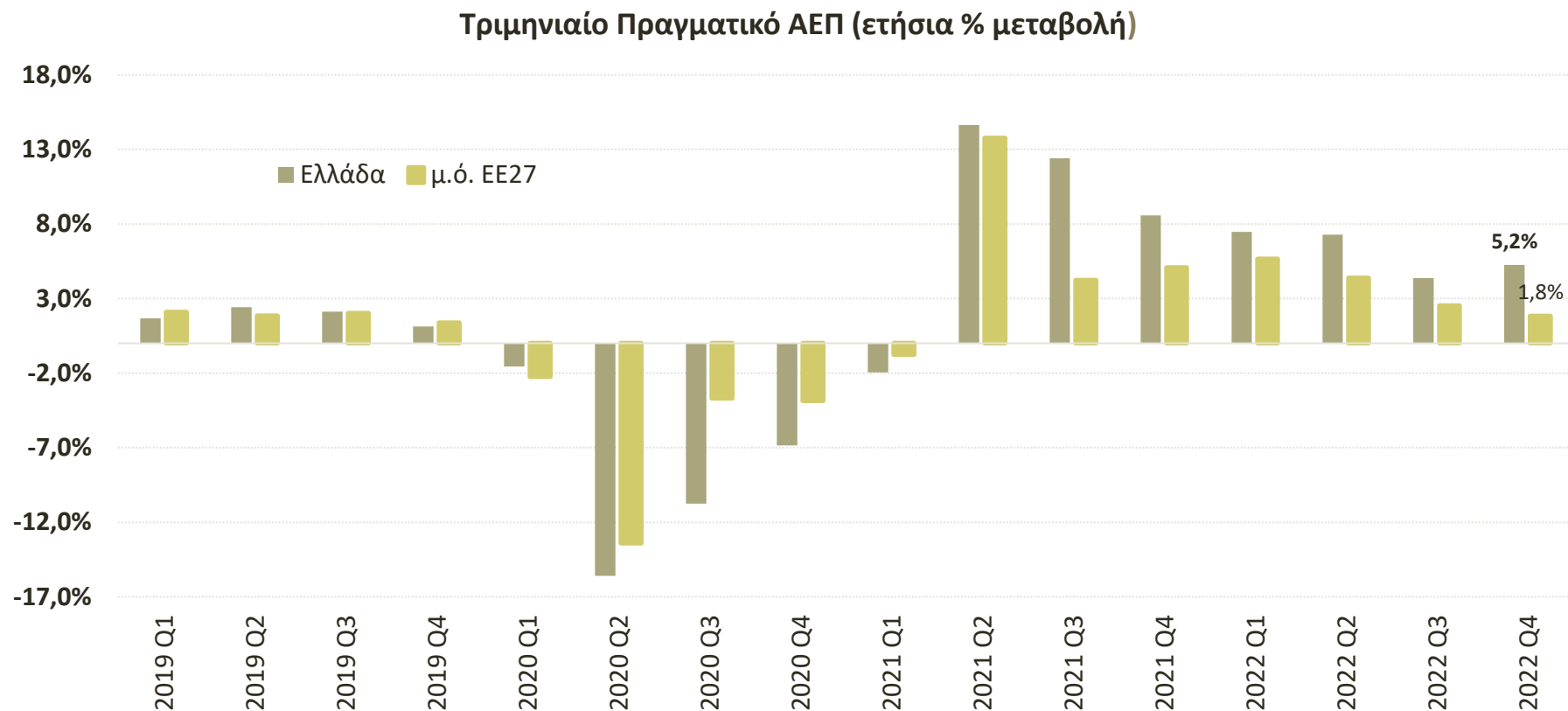
Περί ελληνικής οικονομίας και δημοσιονομικής βιωσιμότητας

Νίκος Βέττας
Γενικός Διευθυντής IOBE
Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Αθήνα, Ελεγκτικό Συνέδριο, Μάιος 2023

Τα μακροοικονομικά μεγέθη

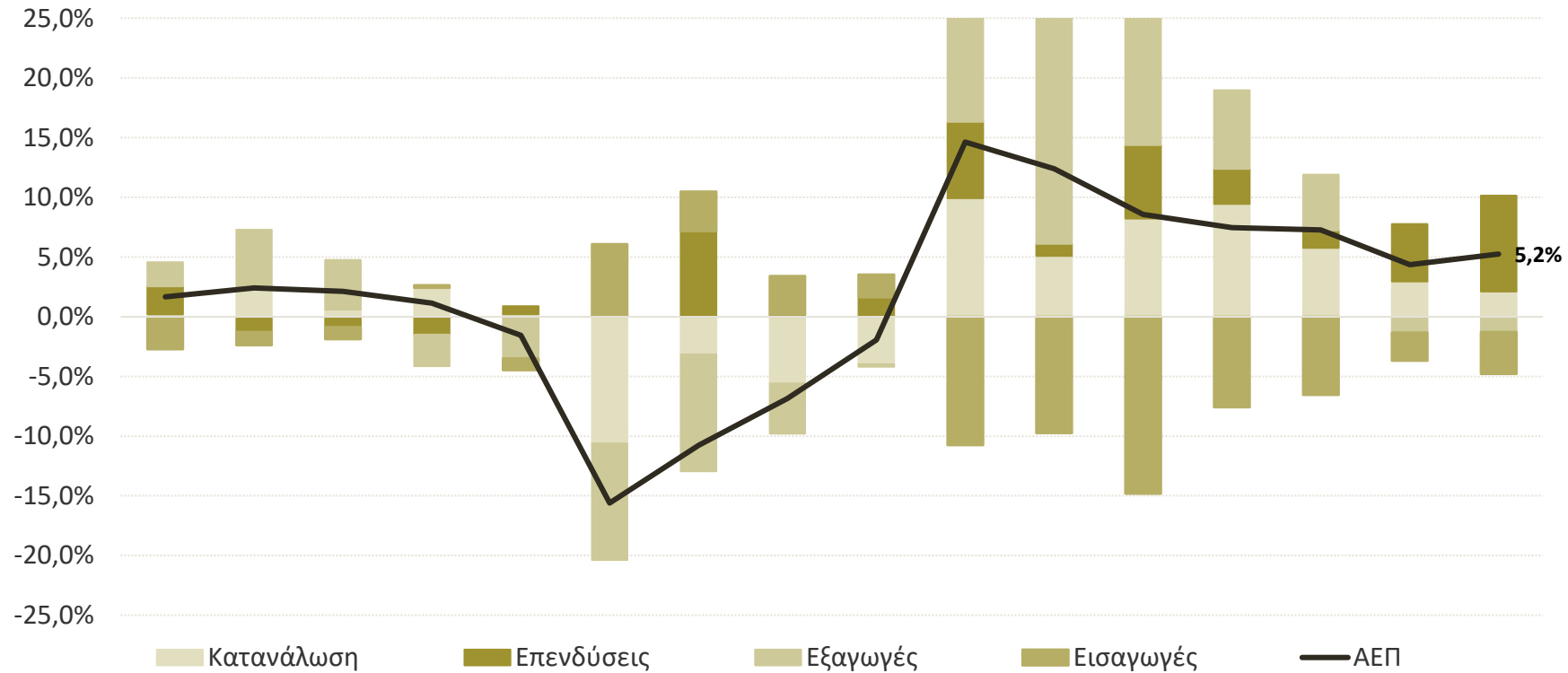
Το ΑΕΠ υπερέβη το προ-πανδημίας επίπεδό του

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ε.δ, σταθερές τιμές, 2015. Επεξεργασία στοιχείων IOBE

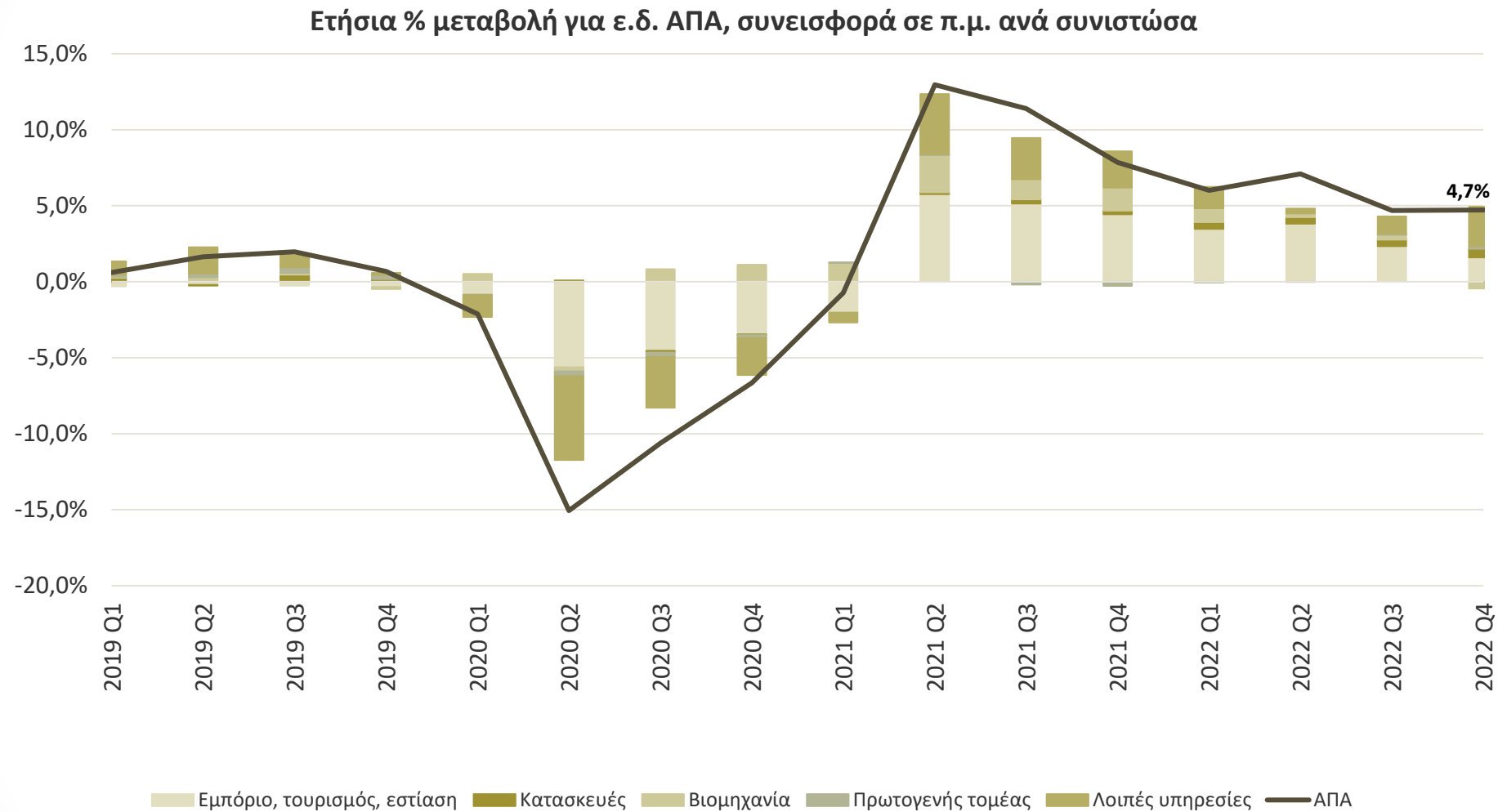
Συνεισφορά συνιστωσών του ΑΕΠ

Ετήσια % μεταβολή για ε.δ. ΑΕΠ, συνεισφορά σε π.μ. ανά συνιστώσα

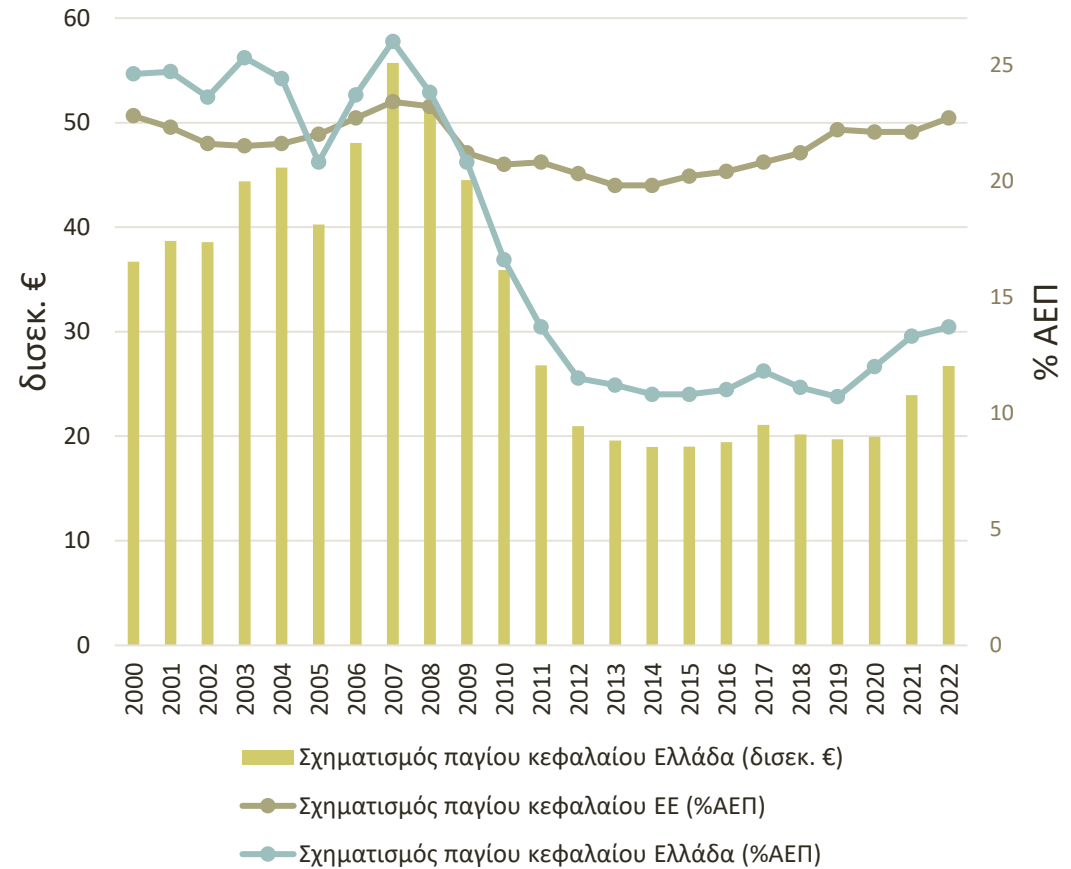
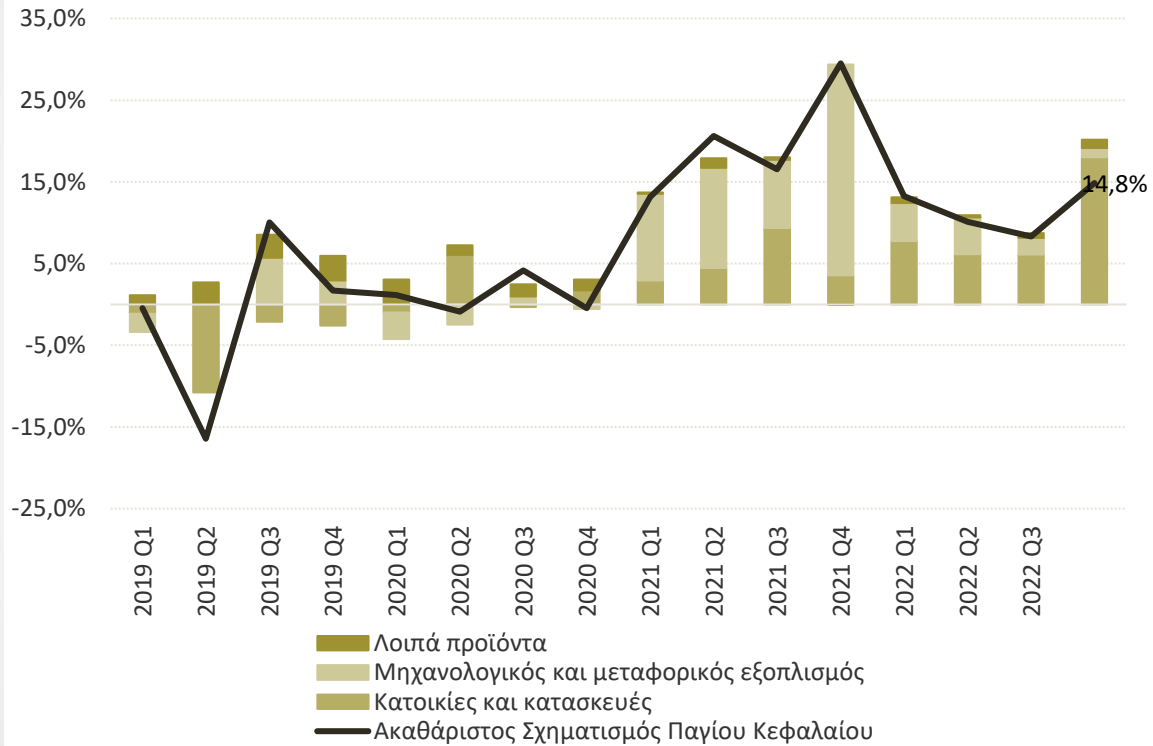
Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ, σταθερές τιμές, 2015. Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

Εξέλιξη ΑΠΑ και συνεισφορά συνιστωσών της

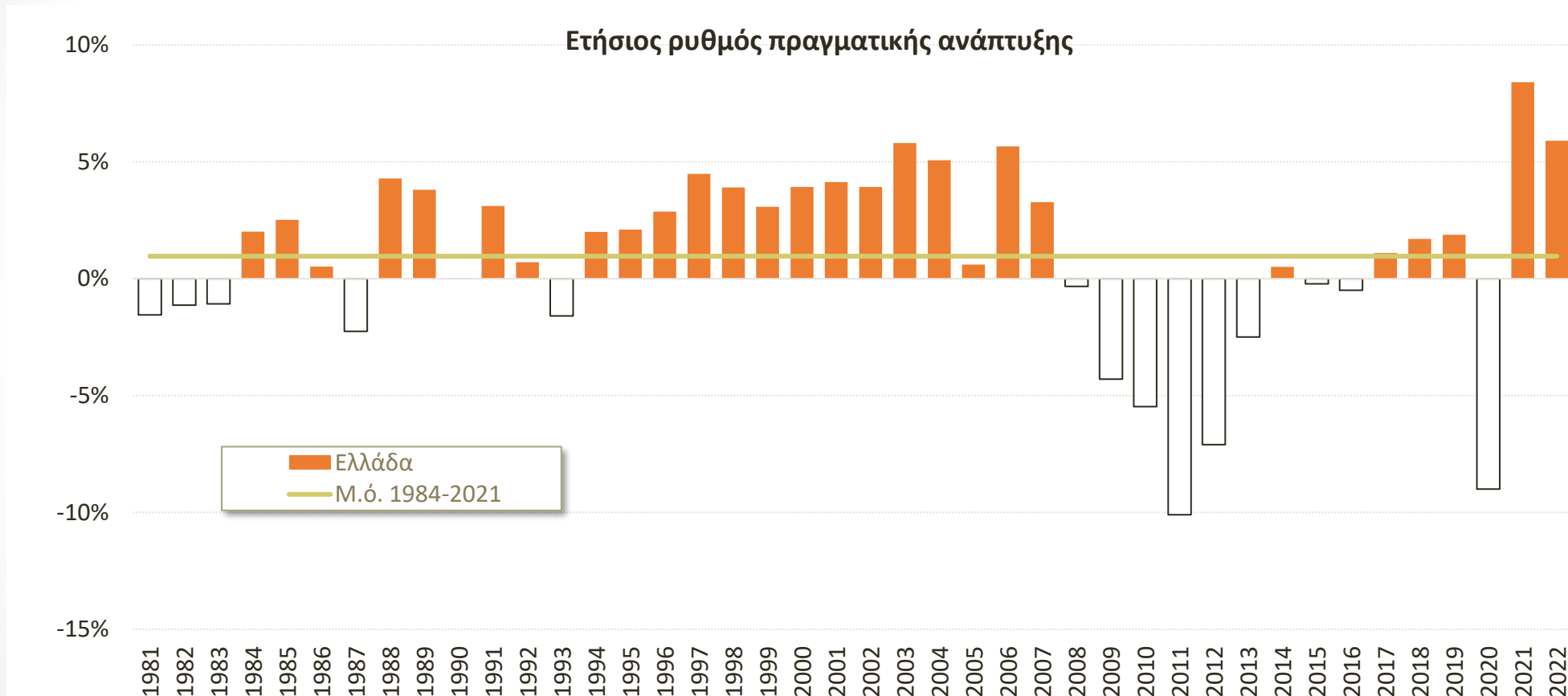
Σχηματισμός παγίου κεφαλαίου και επενδυτικό κενό

Ετήσια % μεταβολή ε.δ. Σχηματισμού Παγίου Κεφαλαίου και συμβολή ανά συνιστώσα

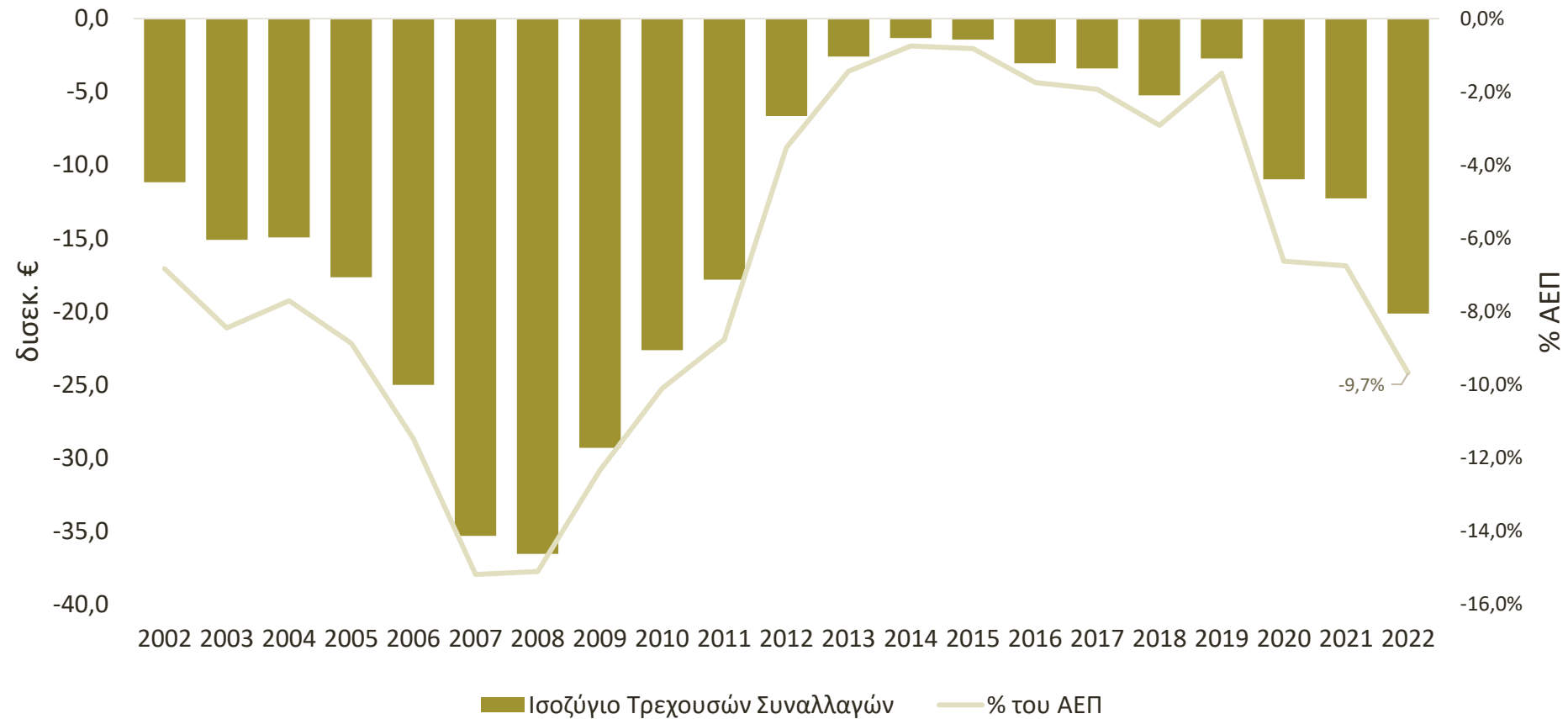
Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων IOBE

Ο μακροχρόνιος ρυθμός μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας υπήρξε ήπιος τα τελευταία 40 χρόνια

Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε το 2022, σε υψηλό 11 ετών

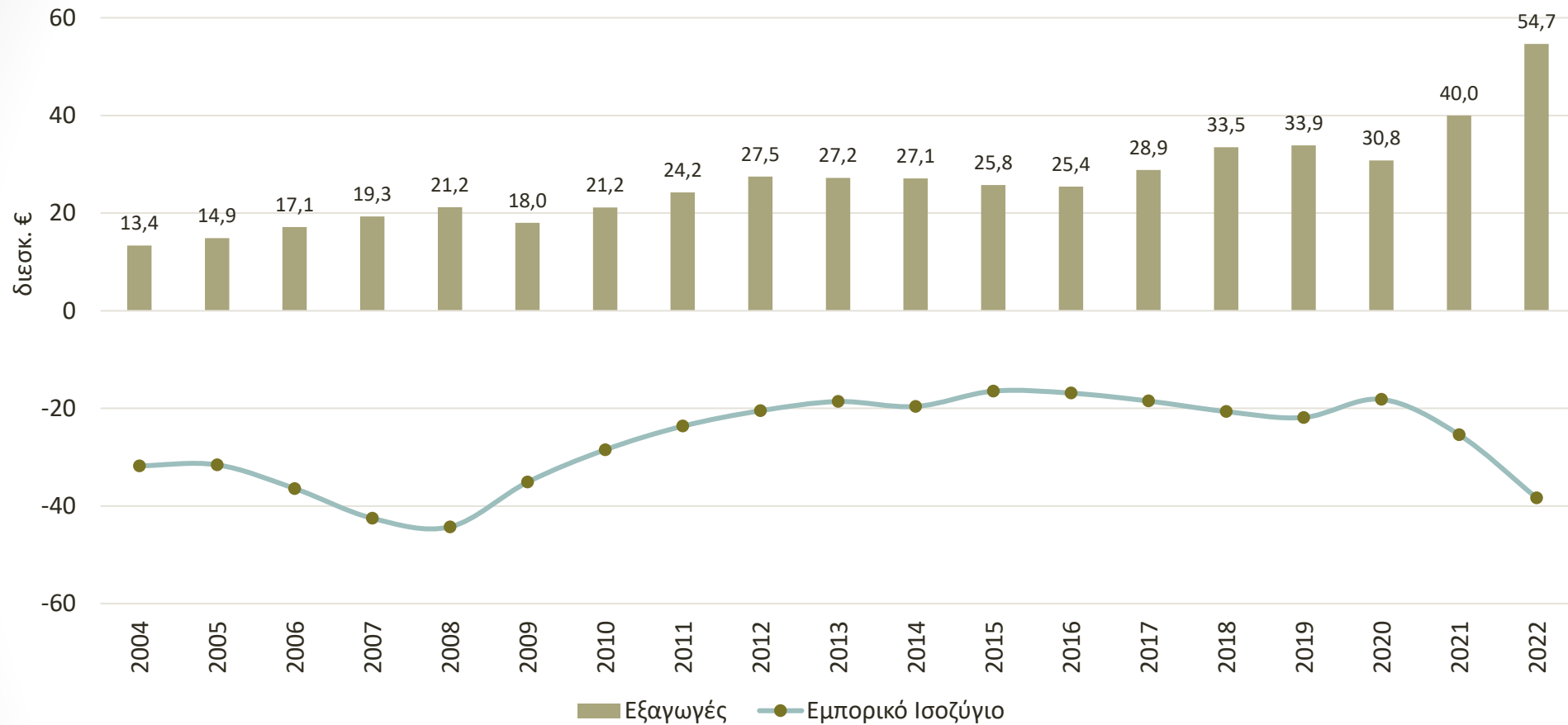

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Σημαντική επιδείνωση των ελλειμμάτων του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών - Ανησυχίες για τα «Δίδυμα ελλείμματα»

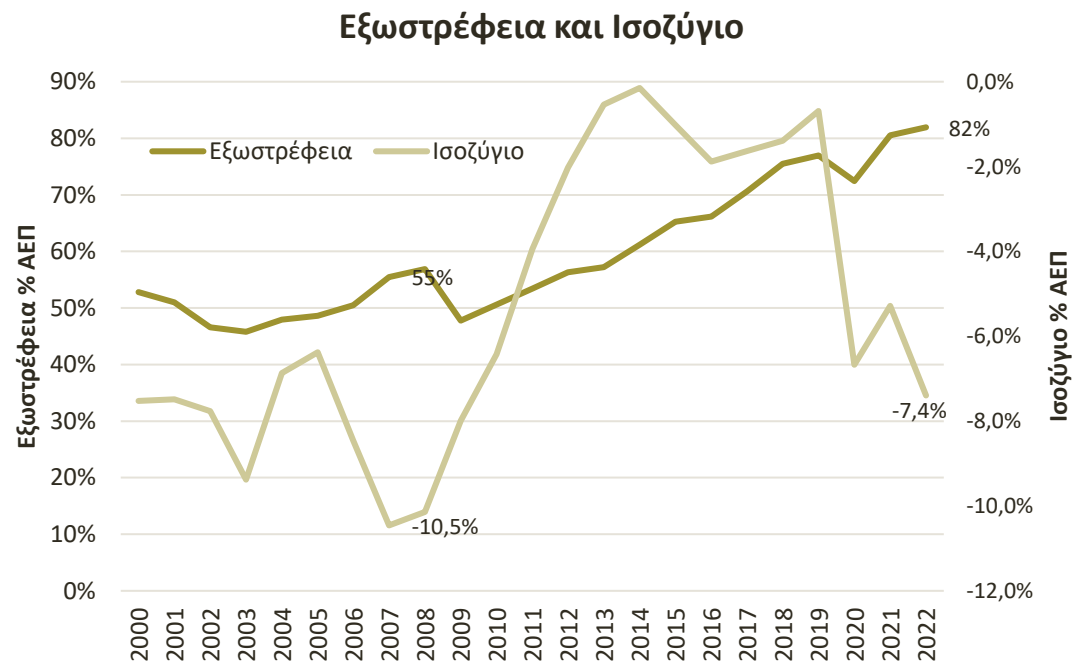
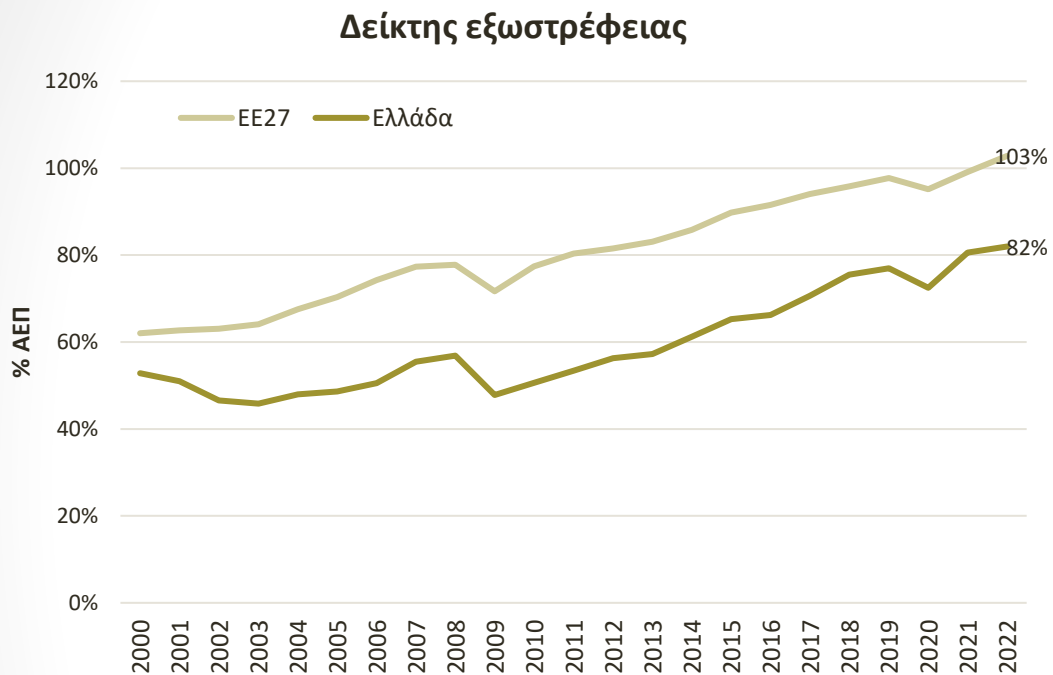
Εξαγωγές αγαθών και εμπορικό ισοζύγιο

Πηγή: Eurostat

Οι εξαγωγές αγαθών αυξάνονται διαχρονικά, αλλά το εμπορικό έλλειμμα παραμένει υψηλό.

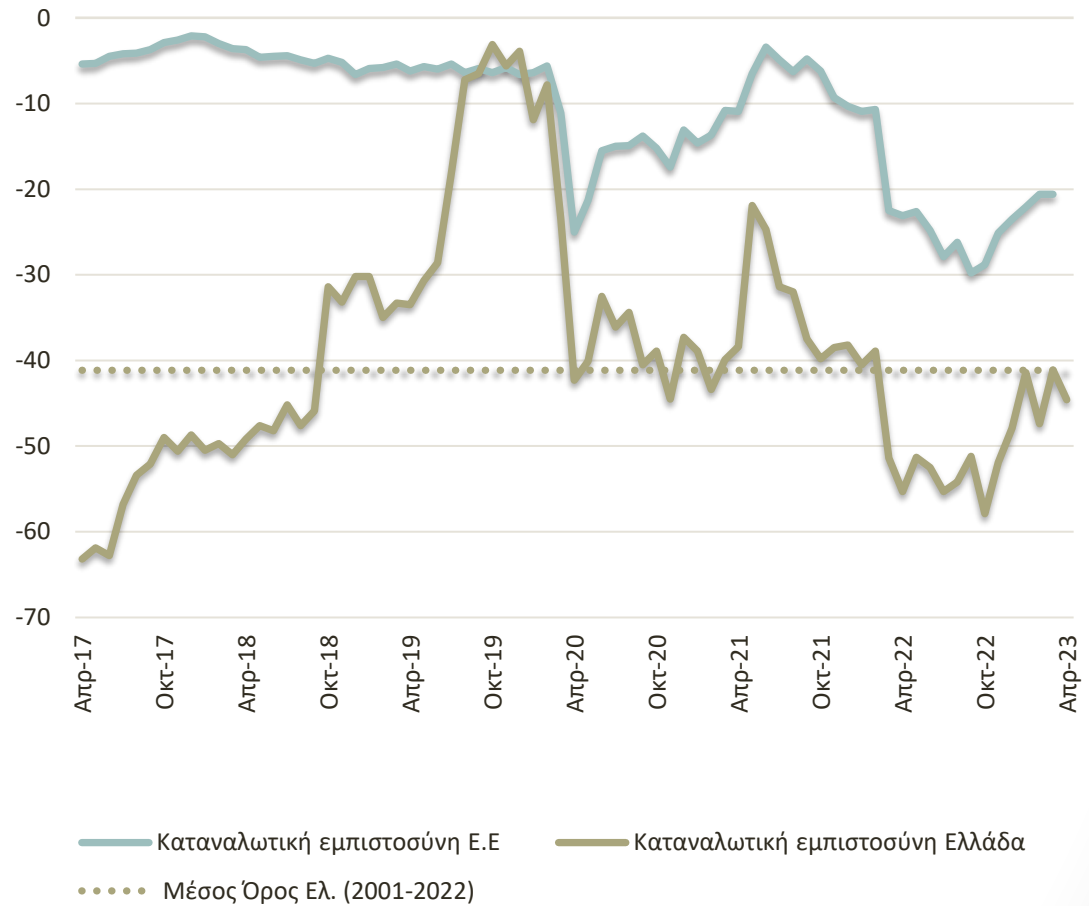
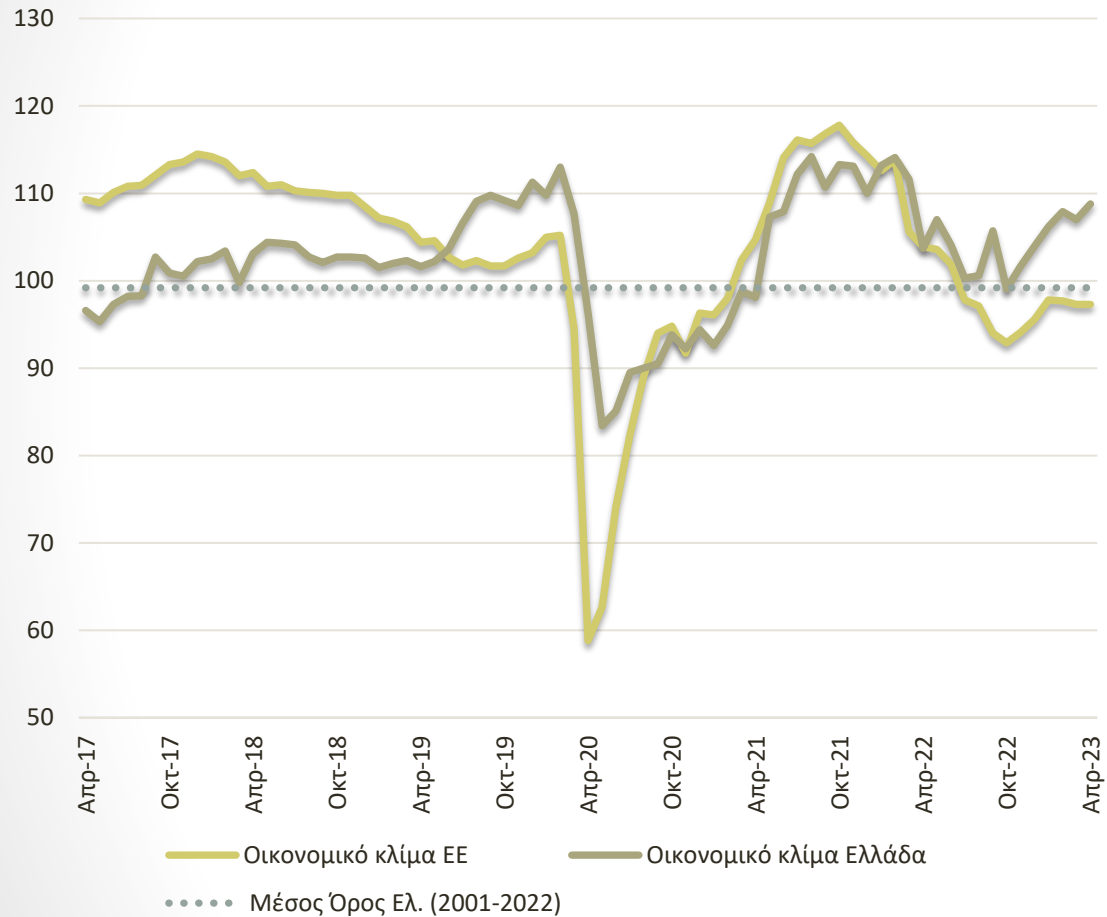
Ενίσχυση της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας

Πηγή: Eurostat

- Μετά την ελληνική κρίση χρέους του 2009 ο δείκτης ανοιχτής οικονομίας για την Ελλάδα άρχισε να μειώνει σταδιακά την απόκλισή του από τον με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, φτάνοντας **το ιστορικό ρεκόρ του 82% του ΑΕΠ το 2022**.
- Ενώ η ενίσχυση της εξωστρέφειας επιδρά αναμφίβολα **θετικά στο ρυθμό μεγέθυνσης μιας οικονομίας**, όταν αυτή συνοδεύεται με διερευνόμενα εξωτερικά ελλείμματα τότε ενδέχεται να καταστήσει την εγχώρια οικονομία ευάλωτη στους εξωτερικούς κραδασμούς.
- Στην περίπτωση της Ελλάδας όπου οι **εισαγωγές παρουσιάζουν υψηλή ελαστικότητα ως προς την κατανάλωση**, και η τελευταία αντιπροσωπεύει μεγάλο μέρος του εγχώριου προϊόντος, η ενίσχυση του ρυθμού μεγέθυνσης της εγχώριας οικονομίας επιφέρει την αύξηση της εξωστρέφειας αλλά ταυτόχρονα και την επιδείνωση του ελλείματος του εξωτερικού ισοζυγίου.
- Ωστόσο, η μεγάλη αύξηση της εξωστρέφειας που παρατηρείται τα τελευταία δύο χρόνια έχει **οδηγήσει σε μικρότερα ελλείμματα συγκριτικά με τον μικρότερο βαθμό εξωστρέφειας και τα μεγαλύτερα εξωτερικά ελλείμματα που παρατηρήθηκαν το 2007**.

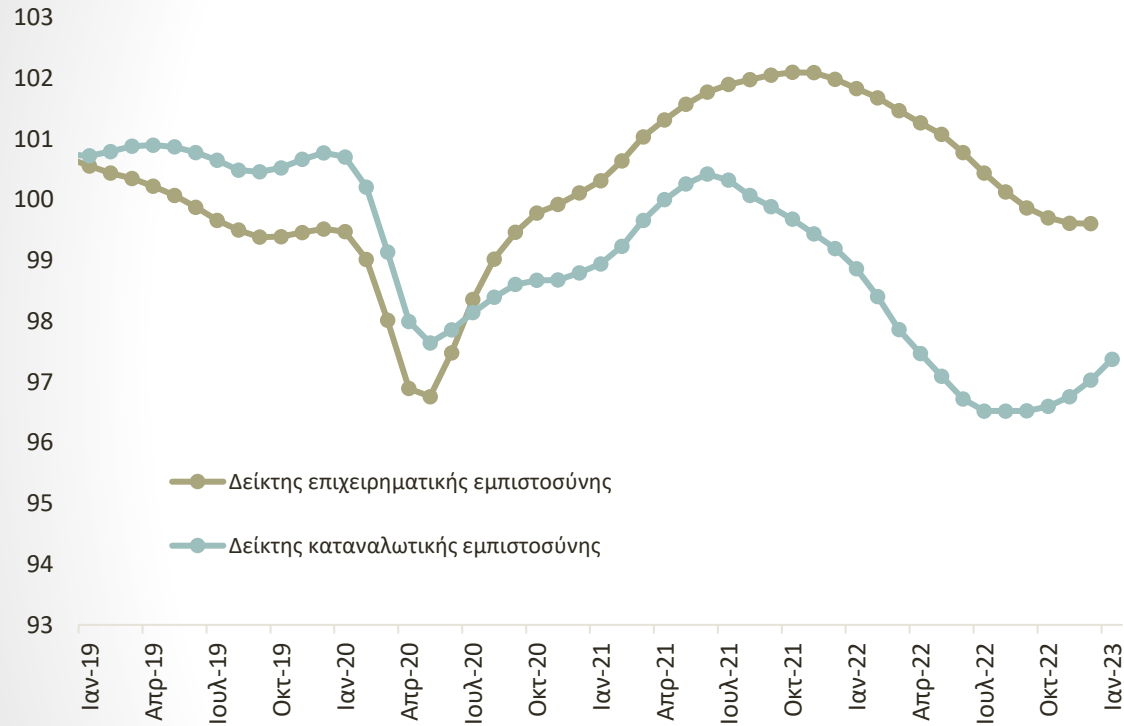
Το οικονομικό κλίμα και η καταναλωτική εμπιστοσύνη ανέκαμψαν πρόσφατα, μετά από πτωτική πορεία ενός έτους

Κλίμα στις ανεπτυγμένες οικονομίες και διεθνές εμπόριο

Δείκτες Οικονομικού κλίματος χωρών ΟΟΣΑ

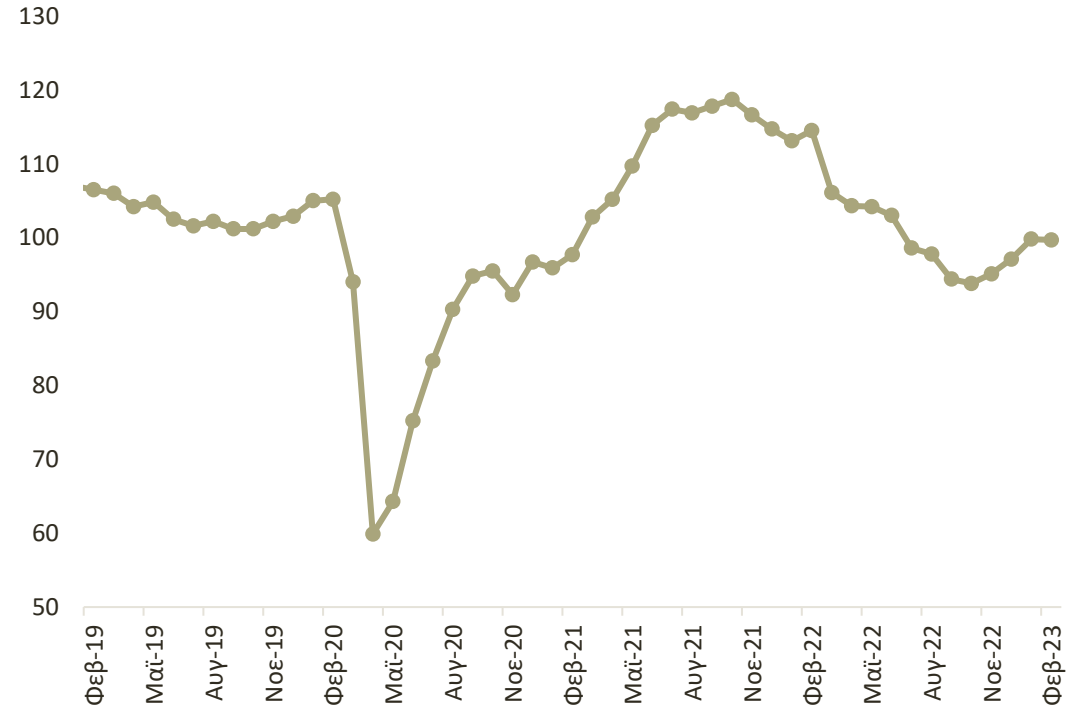
(στοιχεία εποχικά διορθωμένα, μακροχρόνιος μέσος 2008-2020 = 100)

Βελτίωση της επιχειρηματικής και καταναλωτικής εμπιστοσύνης στις αρχές του τρέχοντος έτους.

Παγκόσμιος Δείκτης Όγκου Εμπορίου (CPB)

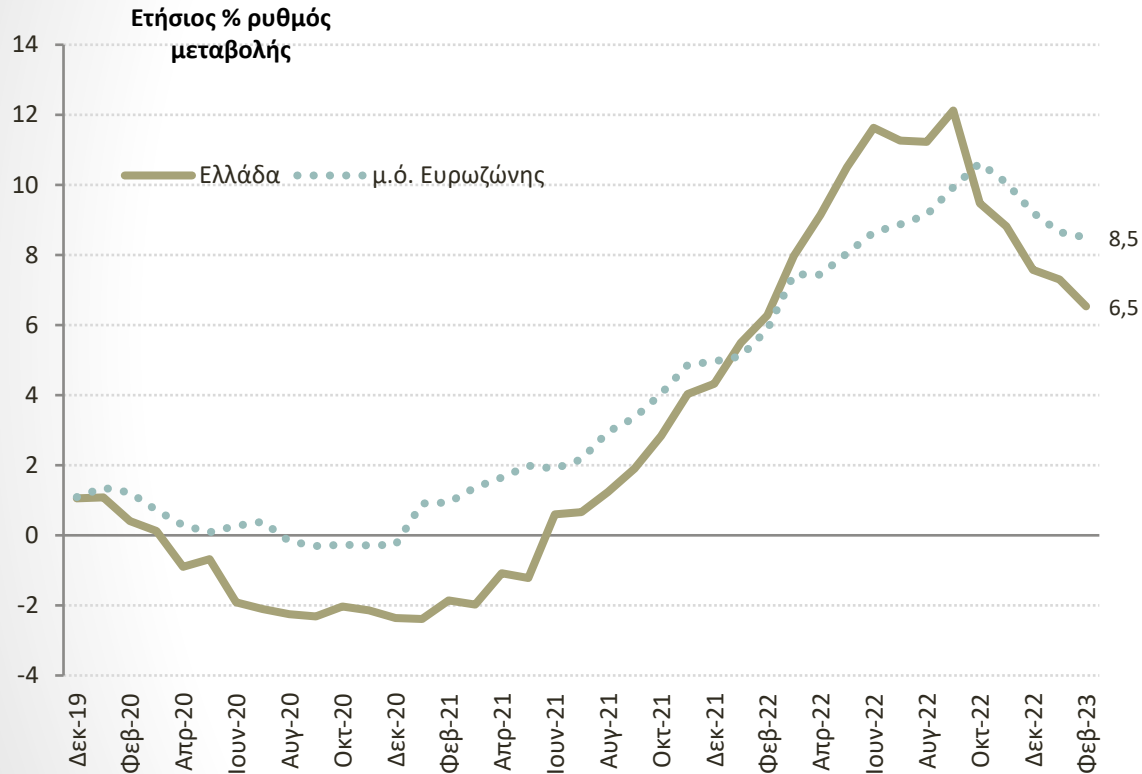
(εποχικά διορθωμένα στοιχεία, 2010=100)

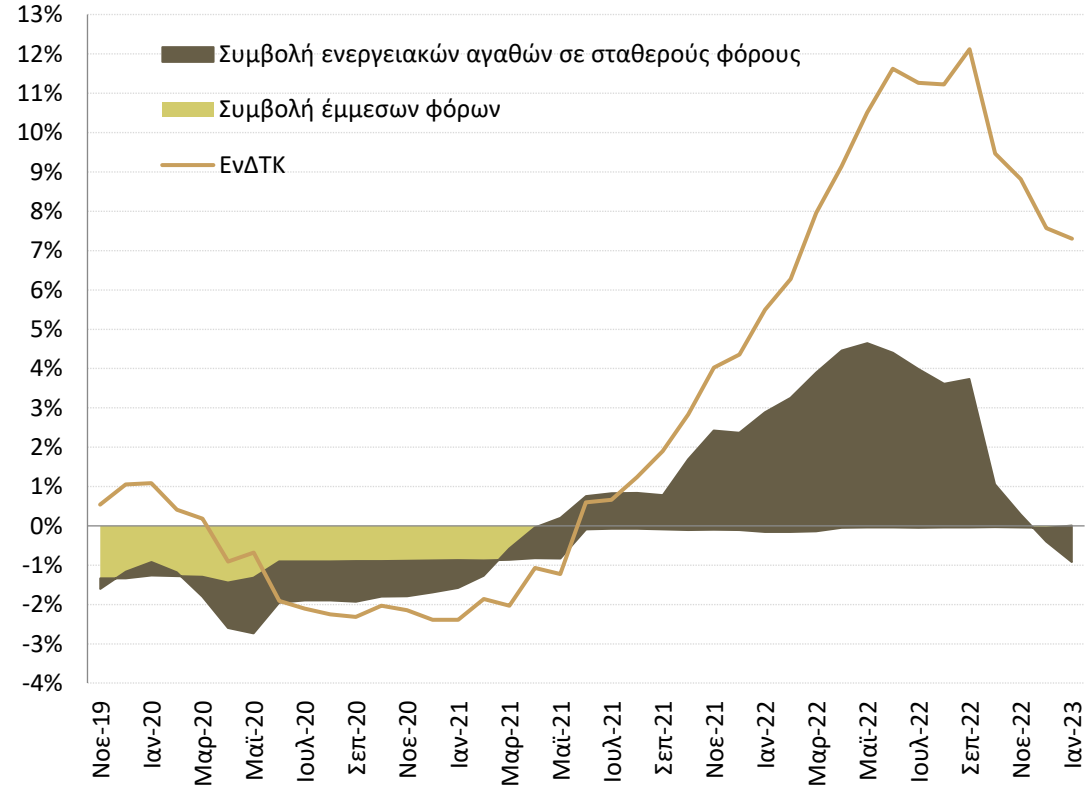
Σταδιακή υποχώρηση του όγκου διεθνούς εμπορίου από τον Οκτώβριο του προηγούμενος έτους

Ο πληθωρισμός στο 9,6% το 2022 σημειώνει υψηλό 28 ετών, κυρίως λόγω των τιμών της ενέργειας

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ)(ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης)

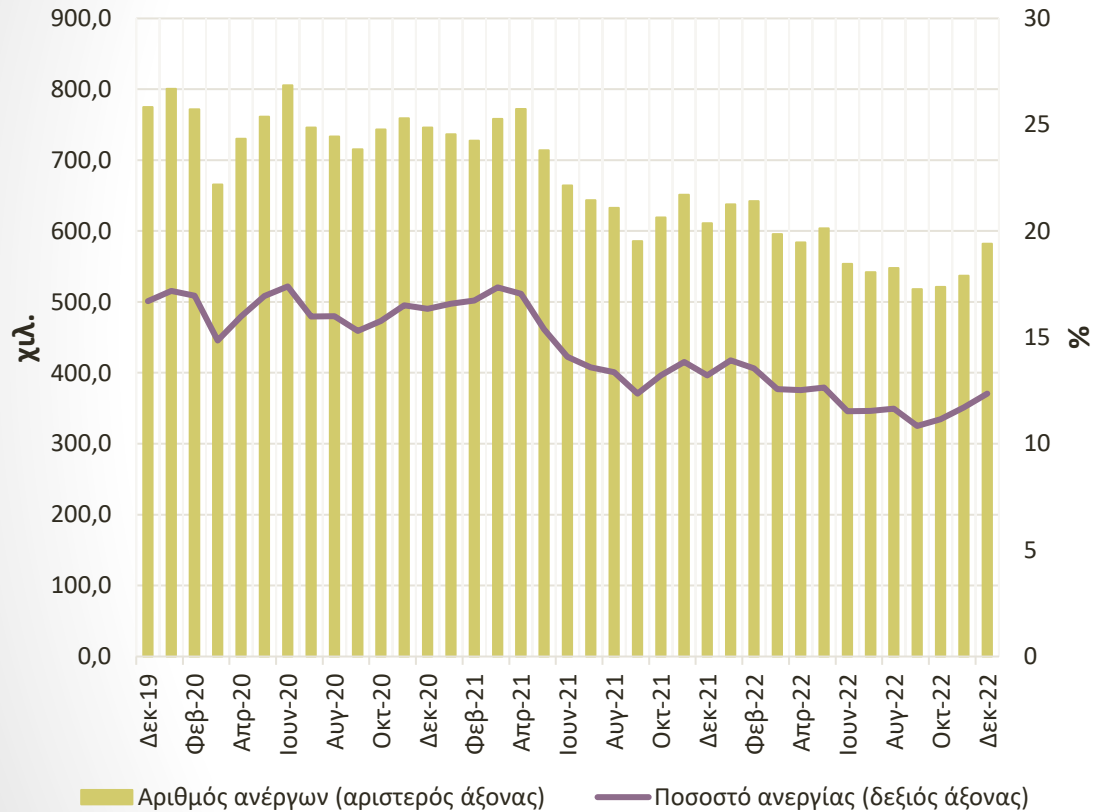
ΕνΔΤΚ στην Ελλάδα και επιπτώσεις των τιμών των ενεργειακών αγαθών και αλλαγές στη φορολογία

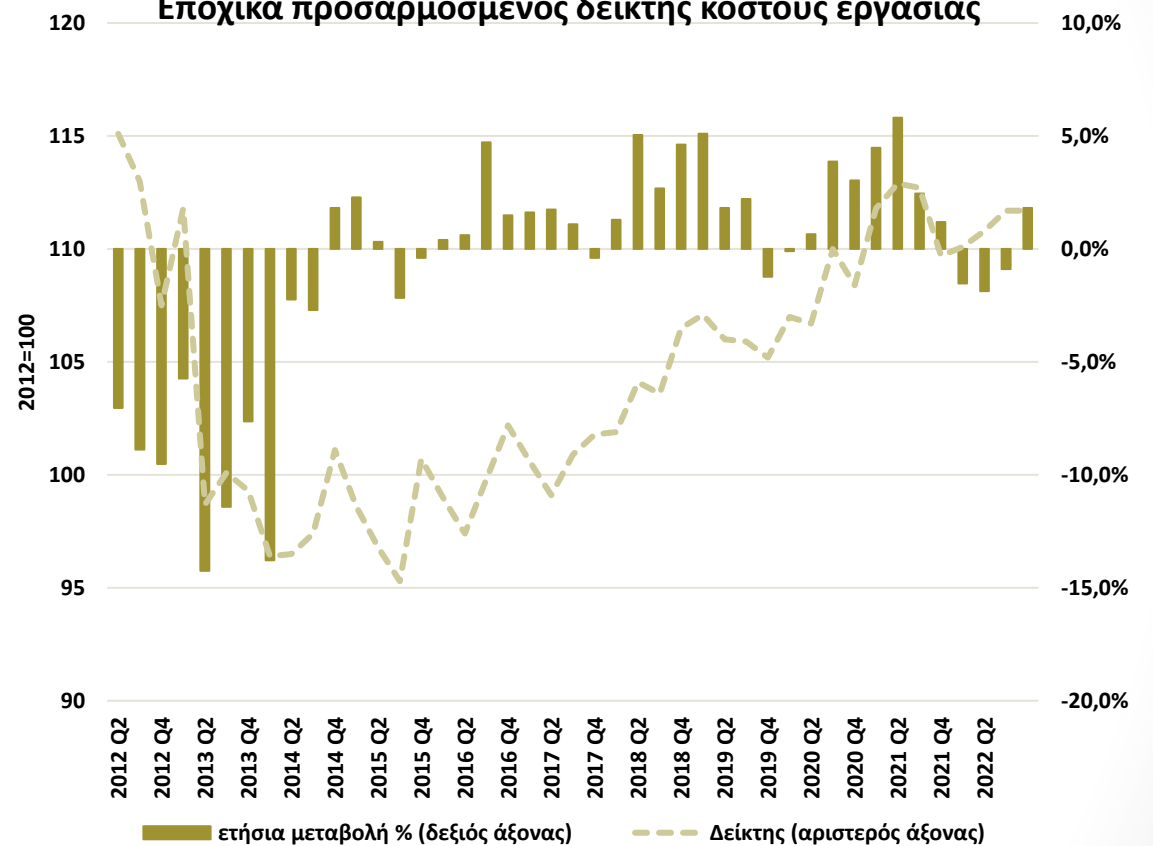
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat

Η αγορά εργασίας βελτιώνεται σταδιακά, το ποσοστό ανεργίας παραμένει διψήφιο για περισσότερο από μια δεκαετία

Ανεργία

Εποχικά προσαρμοσμένος δείκτης κόστους εργασίας

Ευρωπαϊκό πλαίσιο: Διαδικασία Μακροοικονομικών Ανισορροπιών

14 βασικοί δείκτες παρακολούθησης

- ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)
- διεθνής επενδυτική θέση (% ΑΕΠ)
- μερίδιο εξαγωγικής αγοράς
- κόστος εργασίας
- πραγματικές συναλλαγματικές ισοτιμίες με βάση τους αποπληθωριστές ΕνΔΤΚ/ΔΤΚ
- χρέος του ιδιωτικού τομέα (% ΑΕΠ)
- πιστώσεις στον ιδιωτικό τομέα (% ΑΕΠ)
- τιμές κατοικιών
- δημόσιο χρέος (% ΑΕΠ)
- ποσοστό ανεργίας (ετήσια, μακροχρόνια, ανεργία νέων, ποσοστό δραστηριότητας)
- υποχρεώσεις χρηματοπιστωτικού τομέα

25 βοηθητικοί δείκτες

- ΑΕΠ
- σχηματισμός παγίου κεφαλαίου
- άμεσες ξένες επενδύσεις
- ισοζύγιο ενεργειακών αγαθών
- παραγωγικότητα της εργασίας
- δείκτης τιμών κατοικιών
- κατασκευή κατοικιών (% ΑΕΠ)
- χρέος νοικοκυριών (% ΑΕΠ)
- δείκτης μόχλευσης τραπεζών
- δείκτες ανεργίας
- δείκτες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού

Table 3.8.1: Key economic and financial indicators, Greece

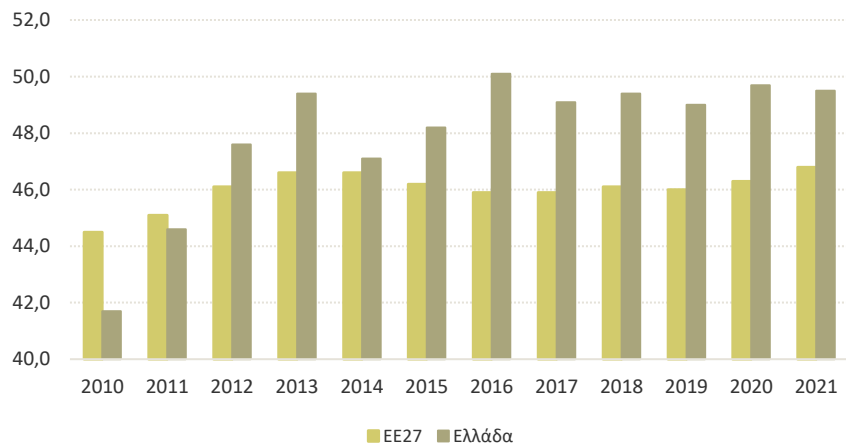
	Thresholds	Benchmark I	Benchmark II	2019	2020	2021	forecast	
							2022	2023
External position								
Current account balance, balance of payments (% of GDP, 3-year average)	-4%/6%			-2.1	-3.7	-5.0	-6.9	-7.1
Current account balance, balance of payments (% of GDP)		-1.1 (1)	-2.6 (2)	-1.5	-6.6	-6.8	-7.3	-7.4
Net international investment position (% of GDP)	-35%	-45.7 (3)	-47.6 (4)	-154.1	-173.8	-171.9	-147.3	-143.8
NENDI - NIIP excluding non-defaultable instruments (% of GDP) (5)				-133.5	-155.1	-150.2		
Competitiveness								
Nominal unit labour cost index (3 year % change)	9% (EA) 12% (Non-EA)			-1.1	6.2 p	4.0 p	5.3	1.4
Nominal unit labour cost index (% y-o-y change)				0.0	7.2 p	-3.1 p	1.3	3.3
Real effective exchange rate - 42 trading partners, HICP deflator (3 year % change)	±5% (EA) ±11% (Non-EA)			0.5	0.4	-3.1	-5.0	-9.9
Real effective exchange rate - 42 trading partners, HICP deflator (1 year % change)				-2.1	0.4	-1.4	-3.9	-5.0
Export market share - % of world exports (5 year % change)	-6%			3.2	-10.7	9.6	13.3	6.7
Export market share - % of world exports (1 year % change)				0.7	-19.7	20.1	8.5	1.2
Private sector debt								
Private sector debt, consolidated (% of GDP)	133%			110.3	124.9 p	120.7 p	107.6	102.0
Private sector credit flow, consolidated (% of GDP)	14%			-1.0	5.1 p	-0.1 p	3.1	4.0
Household debt, consolidated (% of GDP)		33.8 (6)	21.6 (7)	55.9	59.5	55.2	47.3	43.9
Non-financial corporate debt, consolidated (% of GDP)		62.7 (6)	47.0 (7)	54.4	65.4	65.5	60.3	58.1
Housing market								
House price index, deflated (1 year % change)	6%			7.2 e	5.7 e	6.4 e	-0.9	-1.5
House price index, nominal (1 year % change)		5.0 (8)		7.2	4.5	7.5	6.0	2.1
Government debt								
General government gross debt (% of GDP)	60%			180.6	206.3	194.5	171.1	161.9
General government balance (% of GDP)				1.1	-9.9	-7.5	-4.1	-1.8
Banking sector								
Total financial sector liabilities, non-consolidated (1 year % change)	16.5%			11.6	27.5	14.3	1.9	
Return on equity (%)				0.7	-7.9	-20.1		
Common Equity Tier 1 ratio		10.6 (9)		16.2	15.0	13.6		

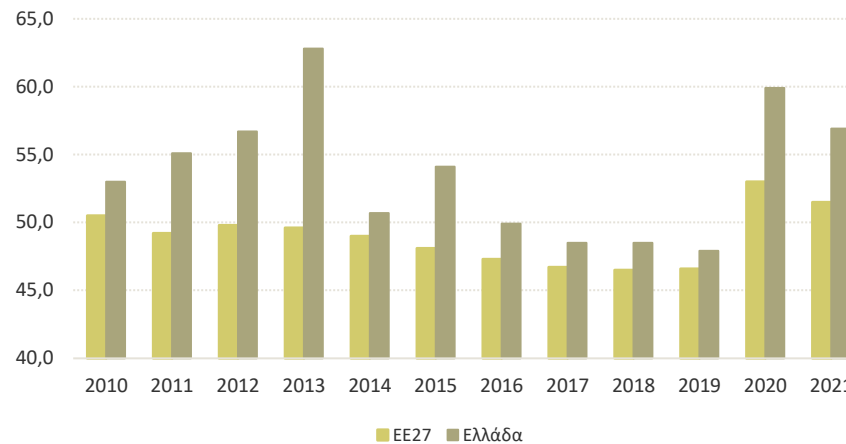
Δημόσιο χρέος

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αυξήθηκε η συμμετοχή του δημοσίου τομέα στην οικονομία

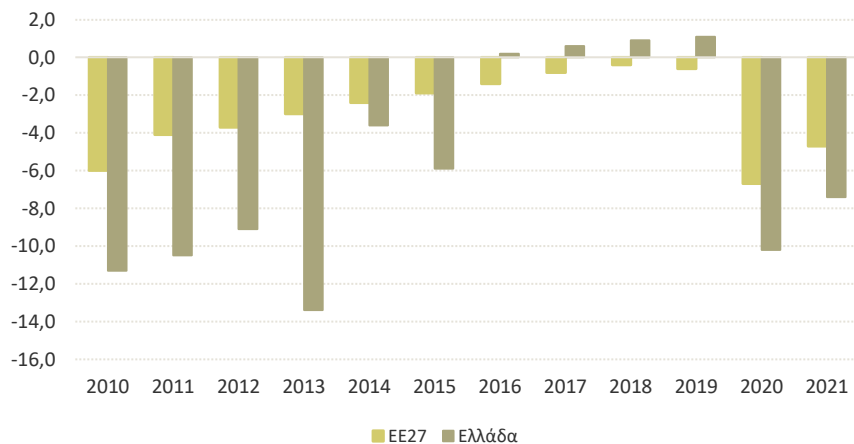
Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης
(σε % του ΑΕΠ)

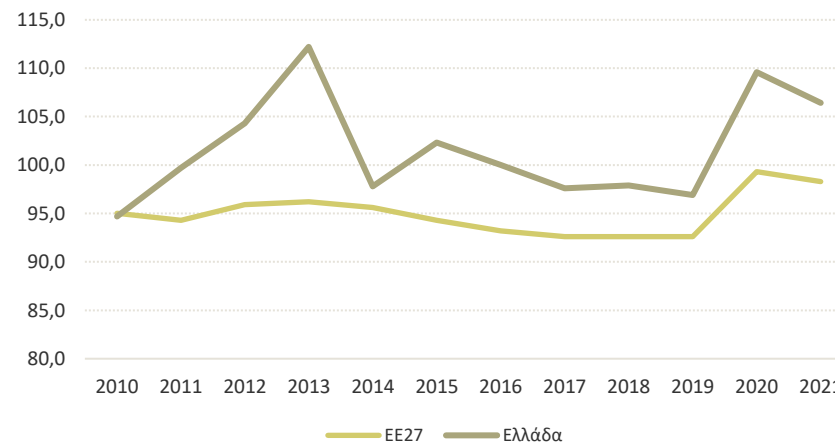
Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης
(σε % του ΑΕΠ)

Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης
(σε % του ΑΕΠ)

Συμμετοχή του δημόσιου τομέα (άθροισμα δαπανών και εσόδων της γενικής κυβέρνησης, σε % του ΑΕΠ)

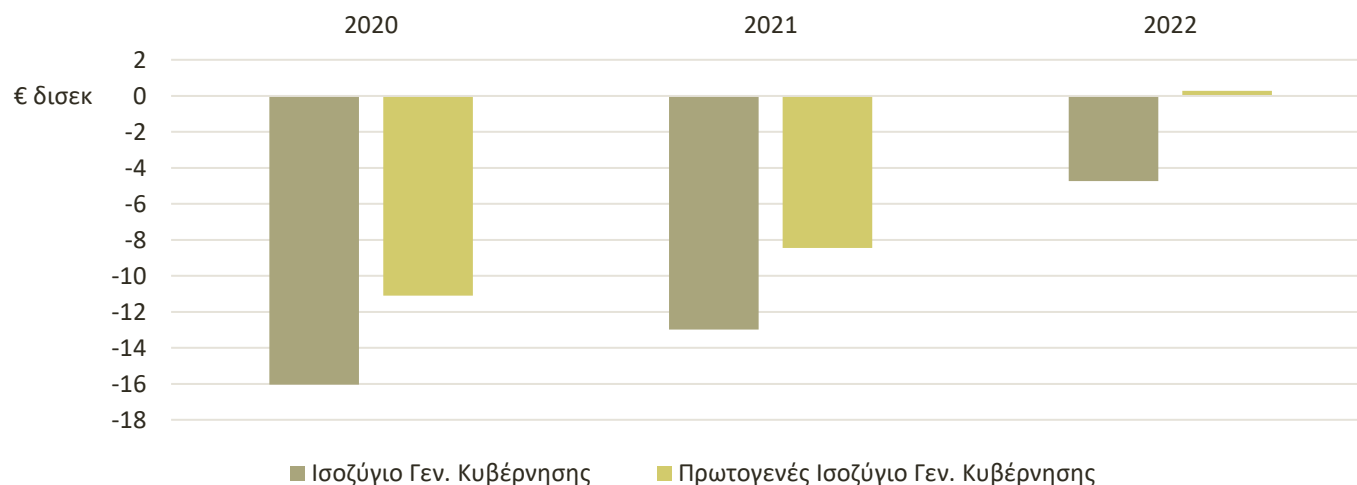

Δημόσια οικονομικά: υπέρβαση στόχου το 2022, πίεση για υψηλότερο πρωτογενές πλεόνασμα το 2023

Δημοσιονομικό ισοζύγιο και χρέος (% ΑΕΠ)

	2021	2022	2023 (target)
Ισοζύγιο	-7,1%	-2,3%	-2,0%
Πρωτογενές ισοζύγιο	-4,7%	+0,1%	+0,7%
Χρέος	194,6%	171,3%	159,3%

Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης

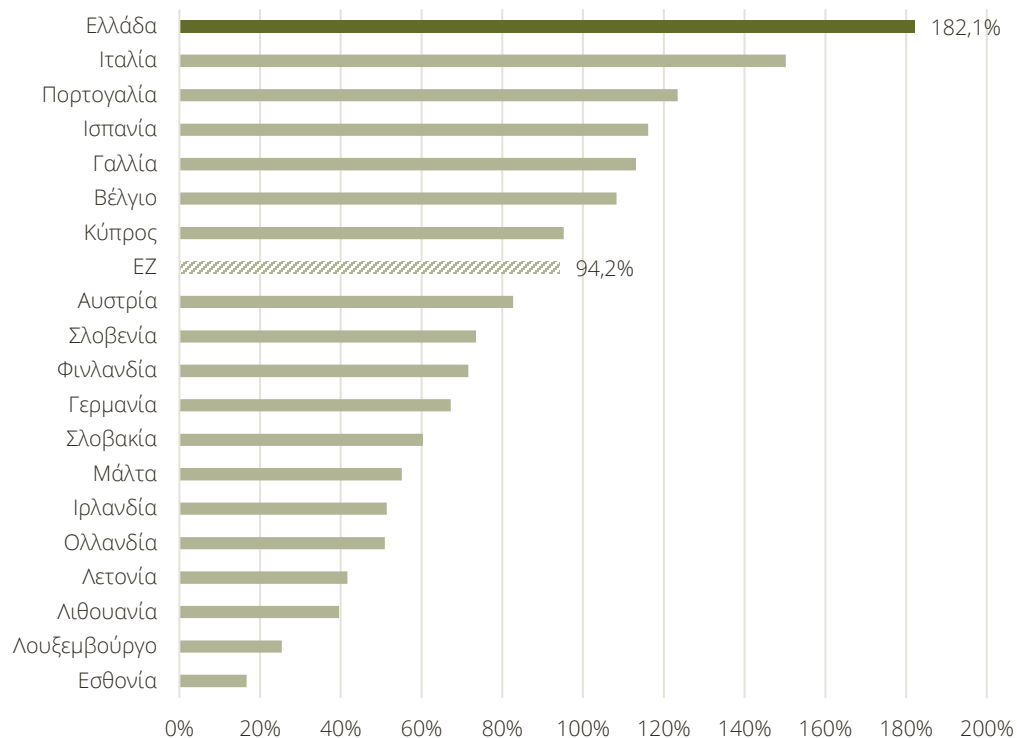

Το υψηλότερο χρέος προς το ΑΕΠ στην Ευρώπη, με πτωτική ωστόσο τάση

Εξέλιξη του χρέους της ελληνικής γενικής κυβέρνησης

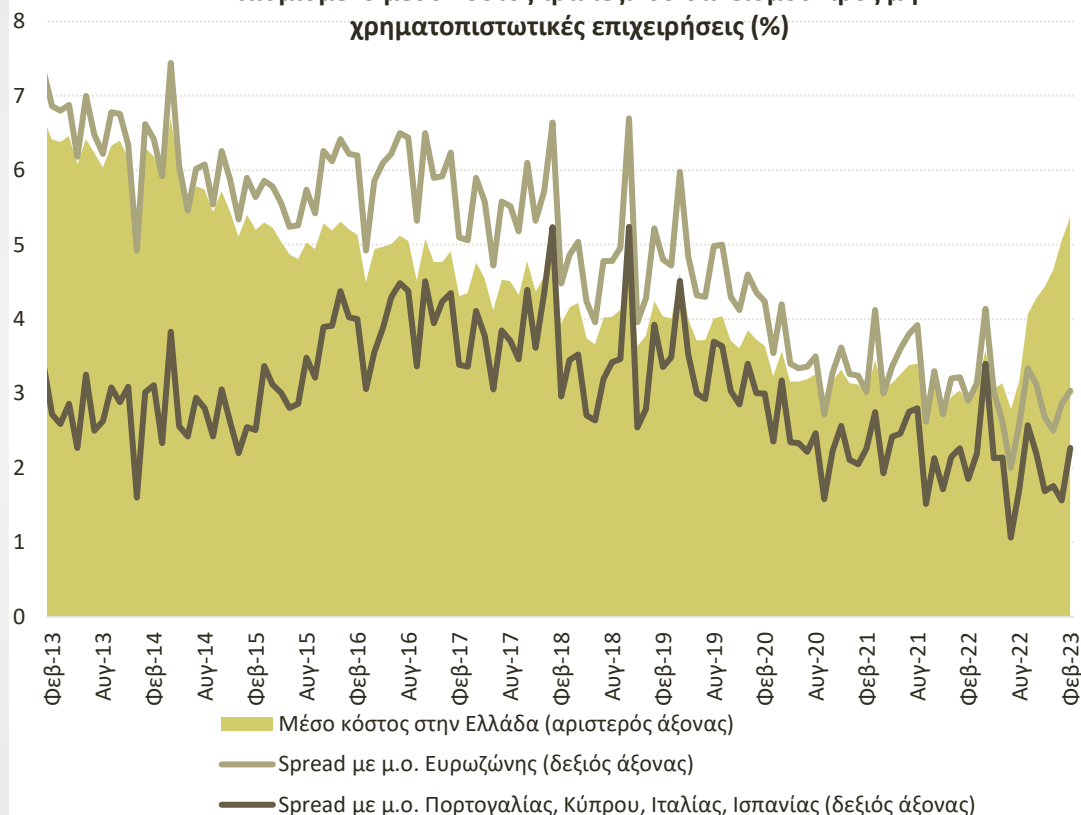
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Χρέος (δισ. €)	317,5	334,7	331,1	341,2	353,4	356,3
% ΑΕΠ	179,5	186,4	180,6	206,3	194,6	171,3

Το χρέος της γενικής κυβέρνησης, ως % του ΑΕΠ, 3ο τρίμηνο 2022

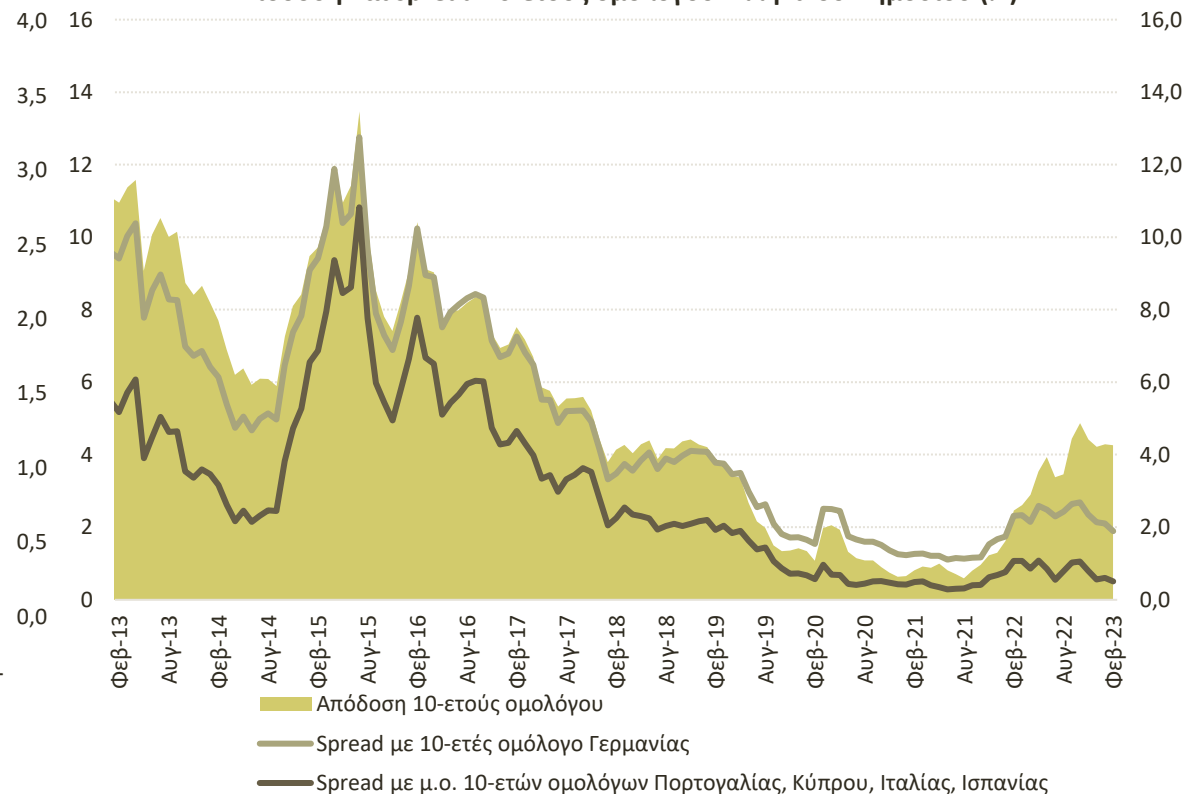

Η πολυετής πτωτική τάση του κόστους της νέας χρηματοδότησης έχει αντιστραφεί το 2022...

Σταθμισμένο μέσο κόστος τραπεζικού δανεισμού προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (%)

Απόδοση και spread 10-ετούς ομολόγου Ελληνικού Δημοσίου (%)

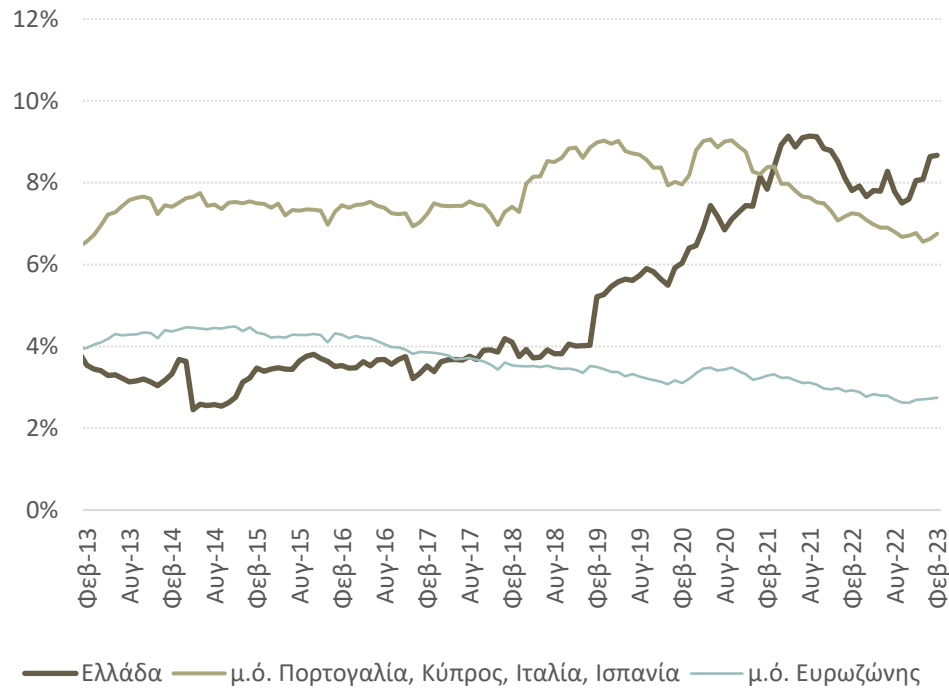

Πηγή: ΕΚΤ

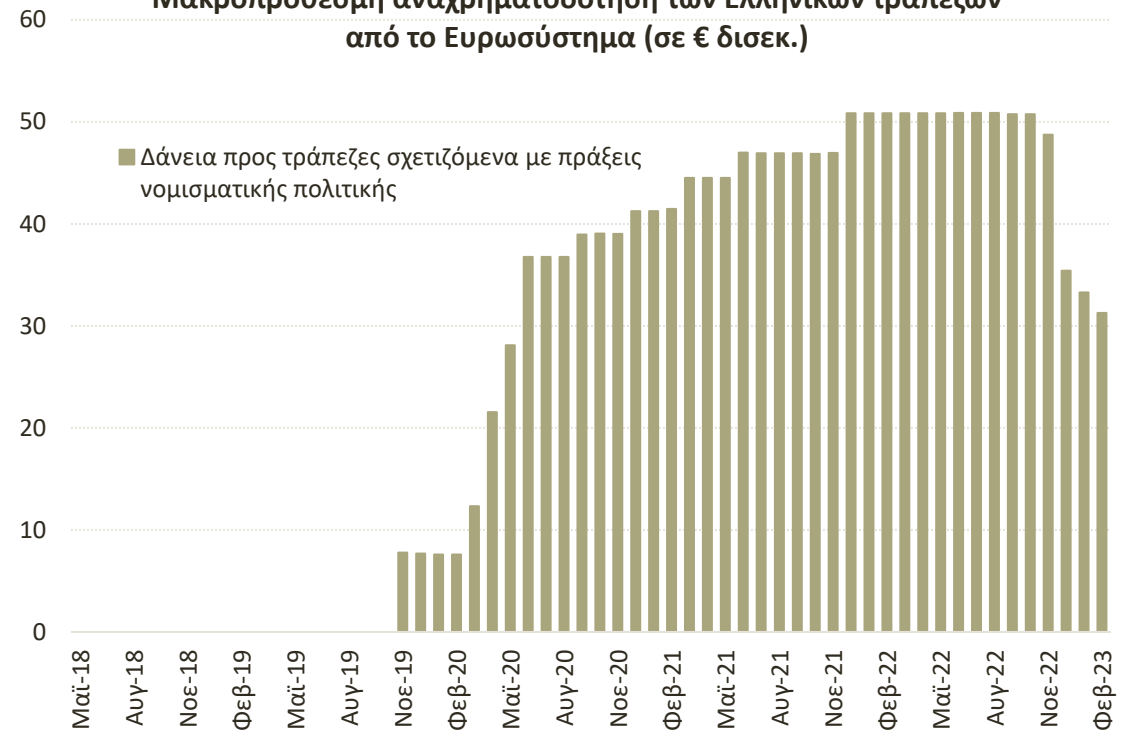
...τόσο για τον ιδιωτικό όσο και για τον δημόσιο τομέα, ενώ η απόκλιση (spread) με τα άλλα κράτη-μέλη της ΕΖ παραμένει υψηλότερη σε σχέση με την προ κρίσης περίοδο.

Η άμεση έκθεση του κράτους στις ελληνικές τράπεζες έχει αυξηθεί από το 2019...

Μερίδιο ενεργητικού τραπεζών σε κρατικά ομόλογα
(ως % του συνολικού ενεργητικού)

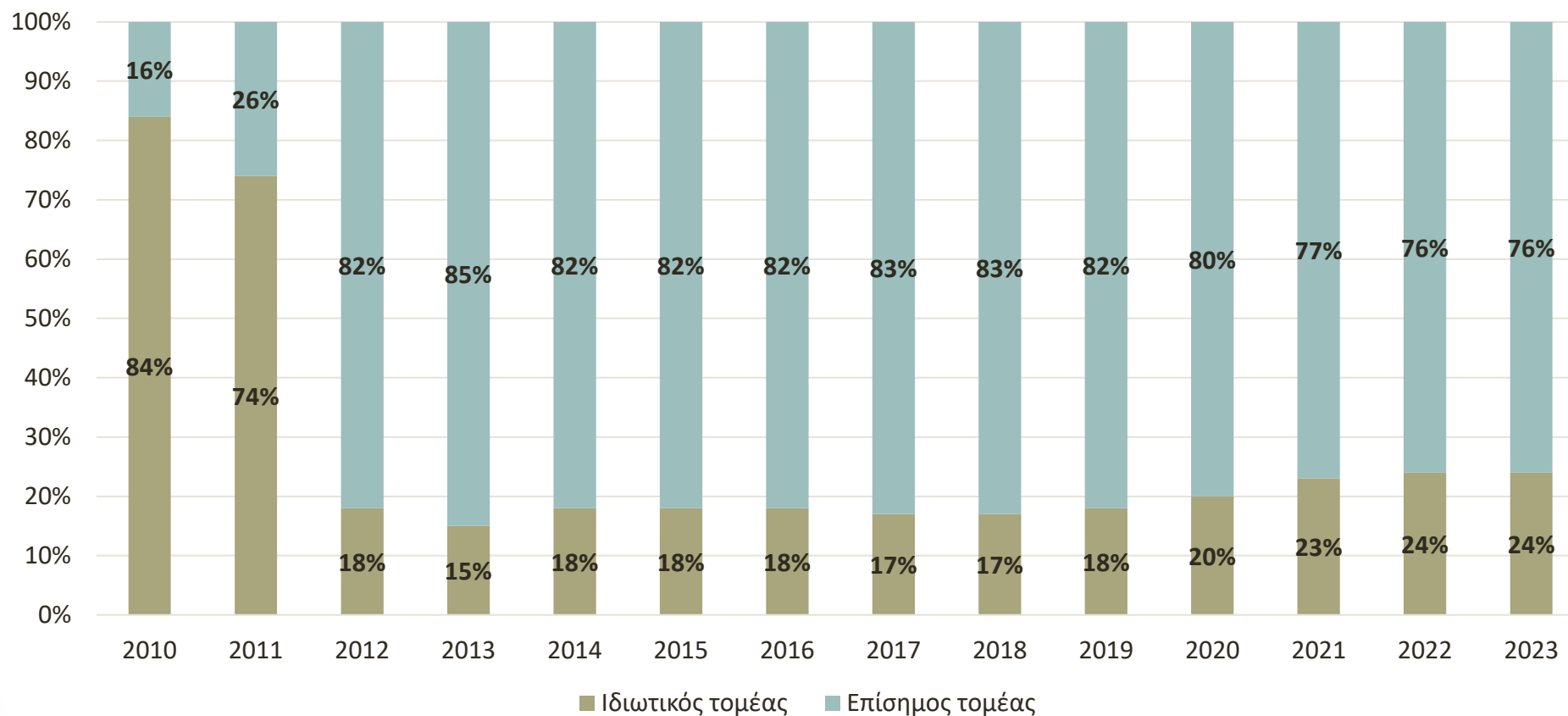
Μακροπρόθεσμη αναχρηματοδότηση των Ελληνικών τραπεζών
από το Ευρωσύστημα (σε € δισεκ.)

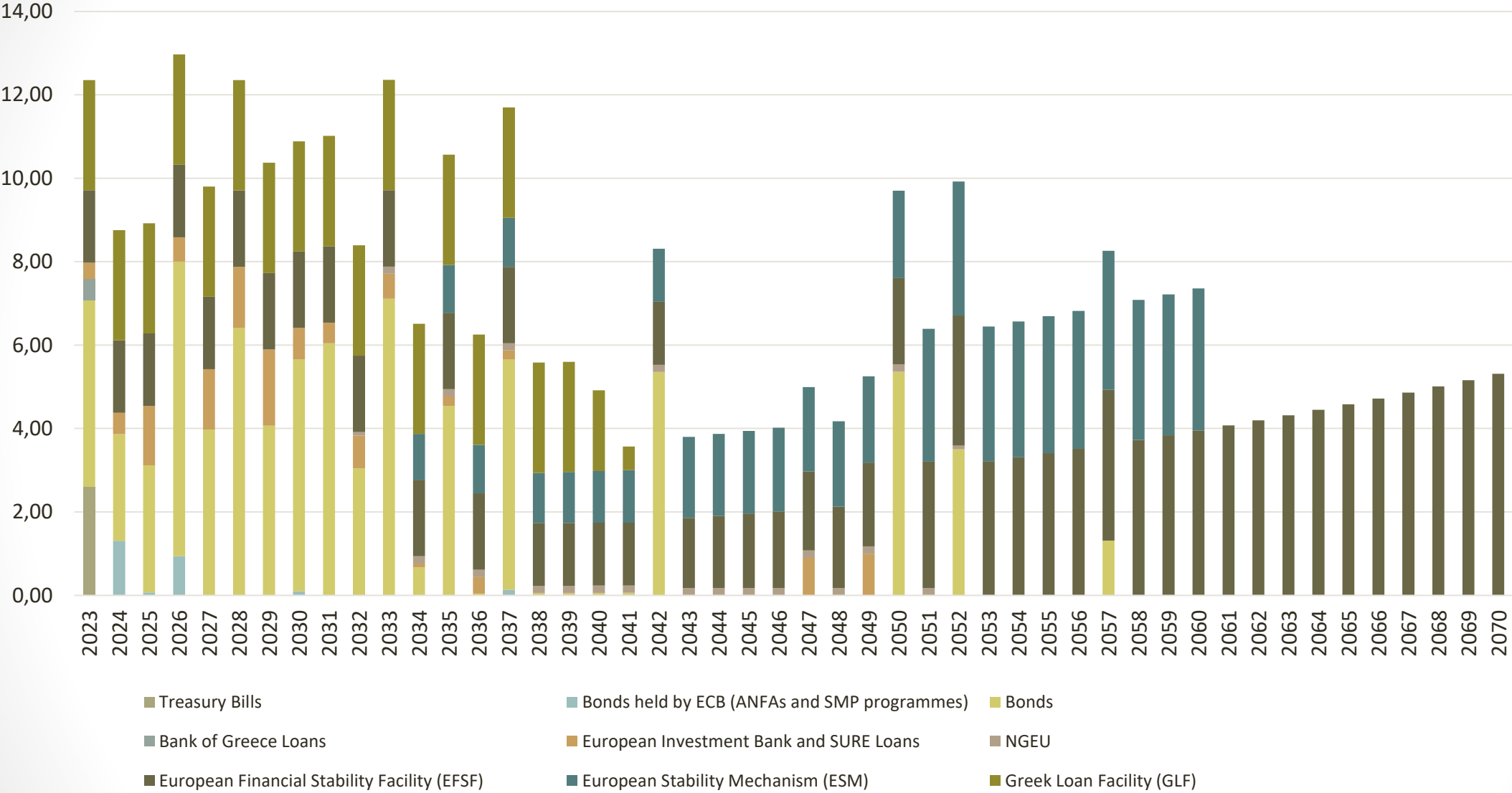
Πηγή: ΕΚΤ και Τράπεζα της Ελλάδος.

...καθώς και η χρηματοδότηση των τραπεζών από την ΕΚΤ με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους.

Χρέος Κεντρικής Διοίκησης Κυβέρνησης ανά πιστωτή

Χρονοδιάγραμμα λήξεως χρέους (δισ. €)

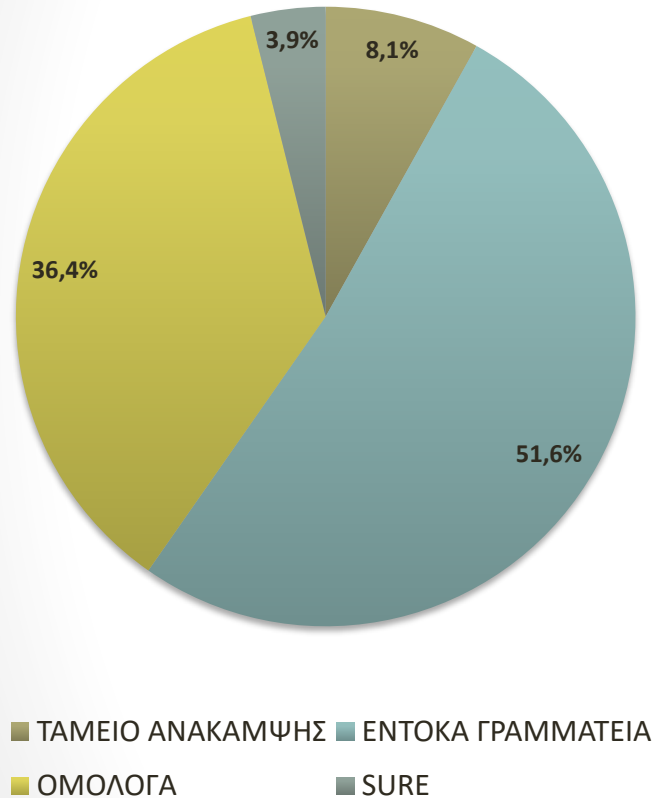

Πηγή: Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους

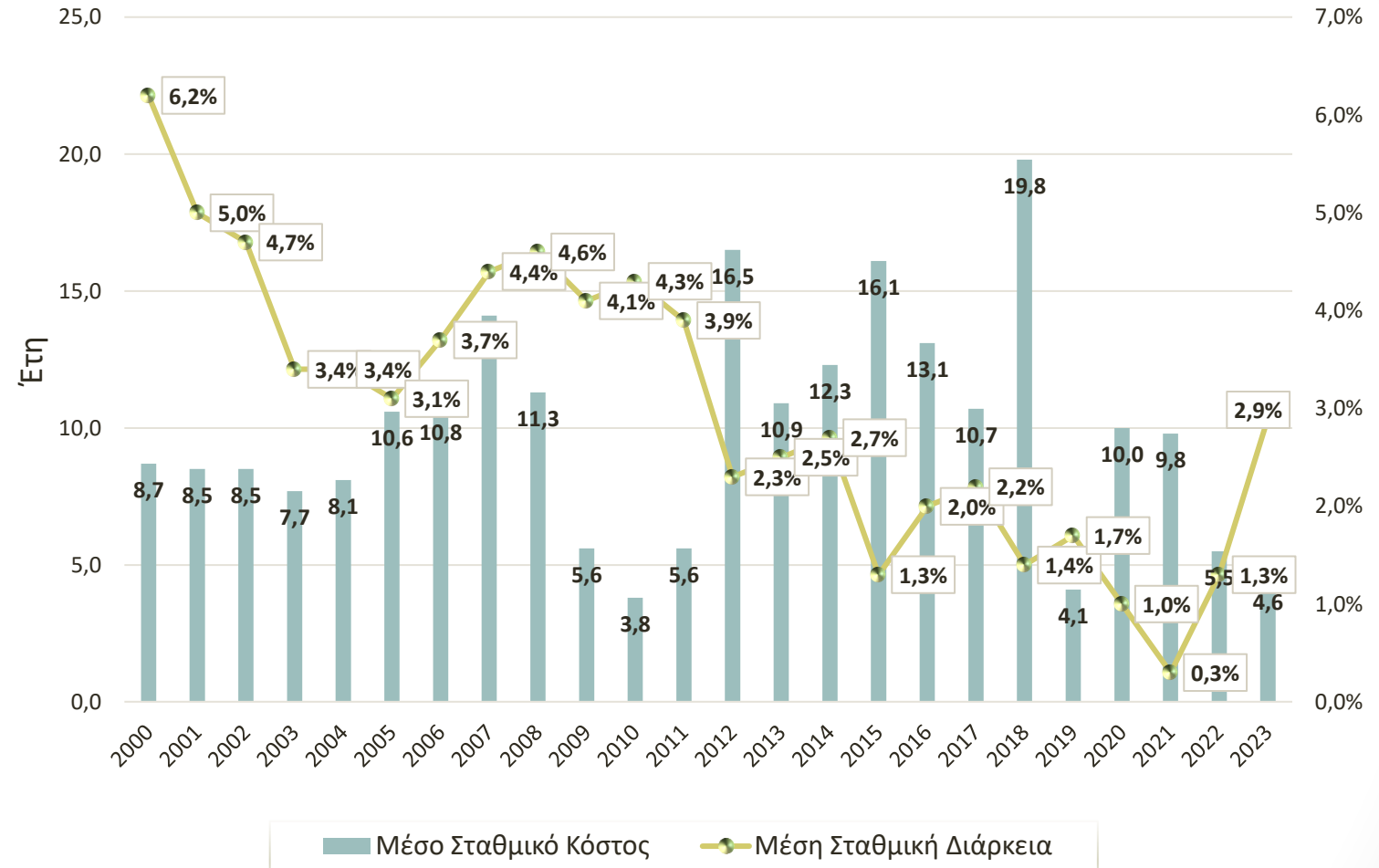

Νέος δανεισμός

Σύνθεση Μεικτού Ετήσιου Νέου Δανεισμού
(Ιανουάριος - Δεκέμβριος 2022)

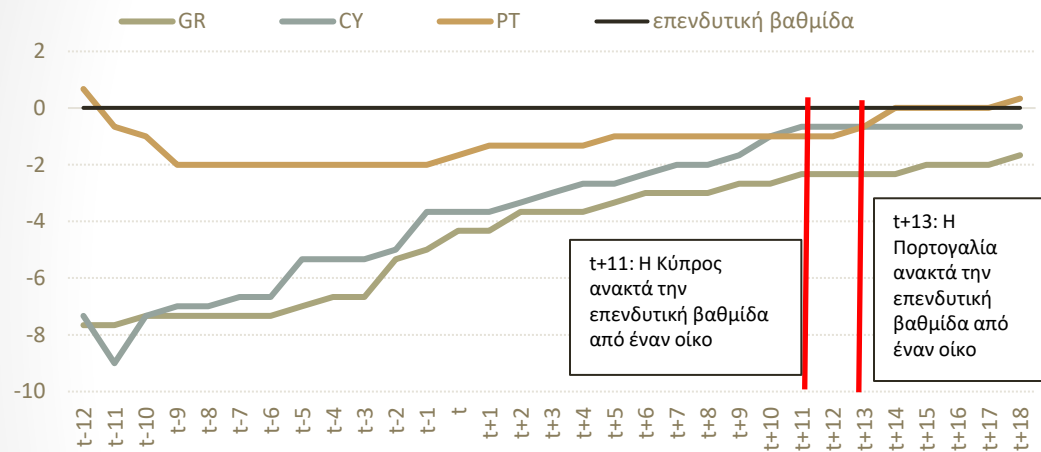

Μέσο Σταθμικό Κόστος και Διάρκεια Μεικτού Νέου Δανεισμού
ανά έτος

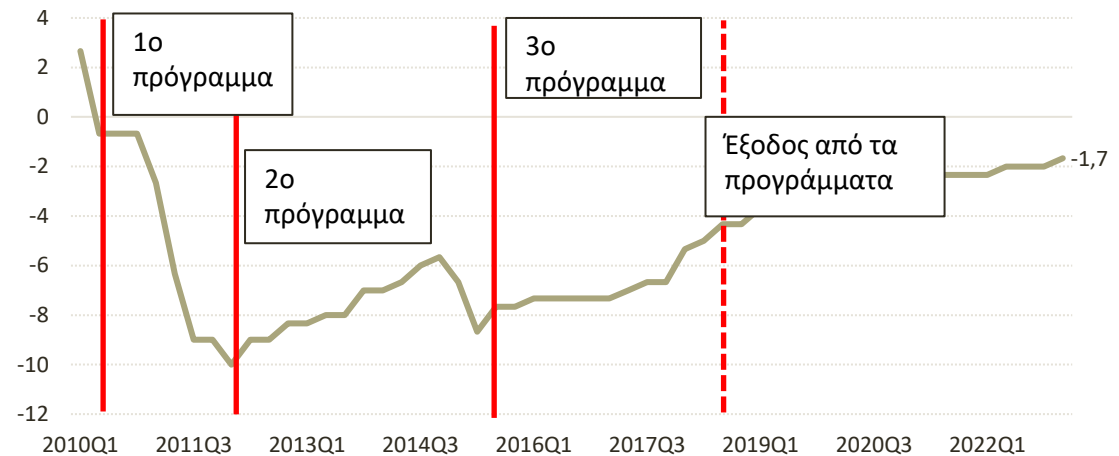

Ο χρόνος παραμονής εκτός επενδυτικής βαθμίδας του ελληνικού κρατικού ομολόγου...

Πιστοληπτική αξιολόγηση κρατικών ομολόγων ανά χώρα*: Αριθμός βαθμίδων πάνω/κάτω από την επενδυτική ανά τρίμηνο

Πιστοληπτική αξιολόγηση ελληνικών κρατικών ομολόγων*: Αριθμός βαθμίδων πάνω/κάτω από την επενδυτική

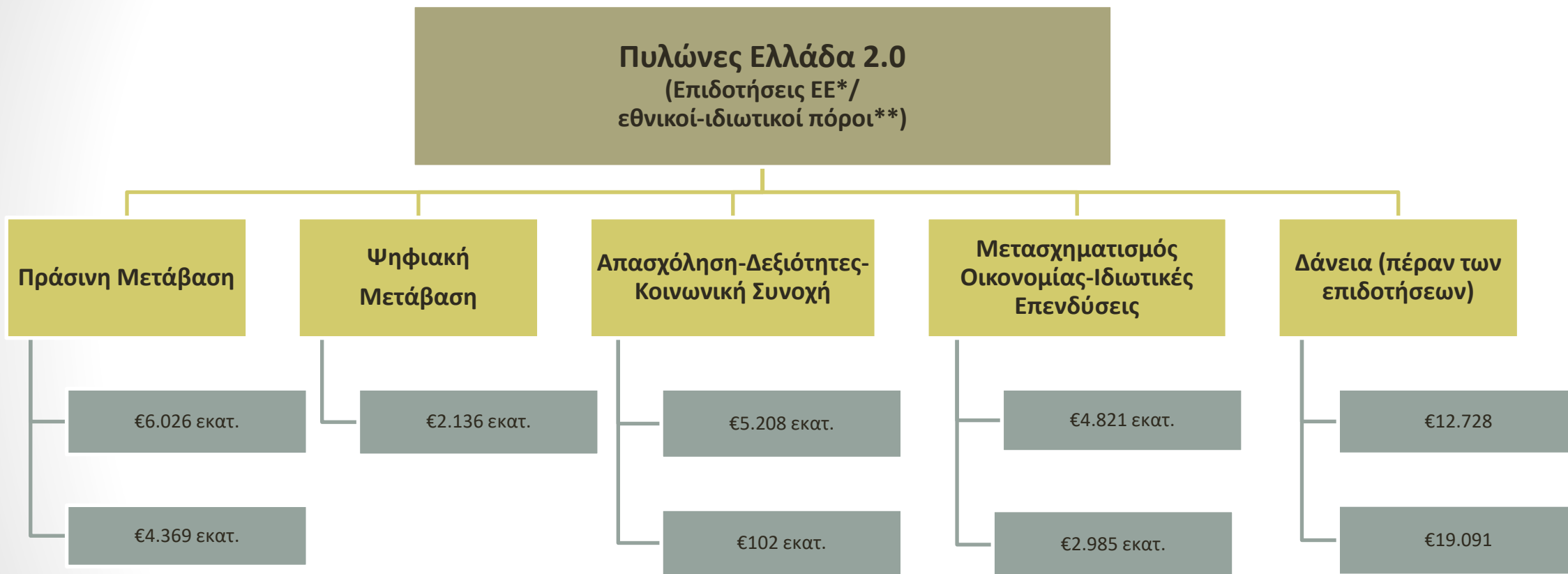
Χρόνος σε τρίμηνα, όπου t είναι το τρίμηνο λήξης του προγράμματος

Πηγές: Τρεις διεθνείς οίκοι αξιολόγησης, **Επεξεργασία στοιχείων:** IOBE. ***Σημείωση:** Αριθμητικός μέσος αξιολόγησης από τρεις διεθνείς οίκους, S&P, Moodys, Fitch

...ξεπέρασε σε διάρκεια τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης που αντιμετώπισαν κρίση, μετά τη λήξη των προγραμμάτων τους. Η Κύπρος και η Πορτογαλία ανέκτησαν την επενδυτική βαθμίδα εντός 3 και 4 ετών αντίστοιχα μετά τη λήξη των προγραμμάτων τους. Το 2023 είναι το 5ο έτος από τη λήξη του τελευταίου Ελληνικού προγράμματος.

Υπό προϋποθέσεις, η προσδοκία των αγορών είναι ότι η επενδυτική βαθμίδα δύναται να αποκτηθεί εντός του 2023.

Προϋπολογισμός ανά Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Σύνολο Επιδοτήσεων: €18.191 εκατ. από ΕΕ, €7.457 εκατ. από εθνικοί πόρους
Σύνολο δανείων: €12.728 εκατ. από ΕΕ, €19.091 εκατ. από εγχώριες πηγές

Επιτροπή Πισσαρίδη (2020): Δημοσιονομική ισορροπία

Στρατηγικοί στόχοι

- Επίτευξη συστηματικών πρωτογενών πλεονασμάτων για τη βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους και την αξιοπιστία της δημοσιονομικής πολιτικής
  - Ήπια πτωτική τάση δημοσίου χρέους μεσοπρόθεσμα
  - Ήπια και ρεαλιστικά δημοσιονομικά πλεονάσματα μακροπρόθεσμα, με βαθμό ευελιξίας
  - Αύξηση των δημοσίων δαπανών και των φορολογικών εσόδων μεσοπρόθεσμα με χαμηλότερο ρυθμό από το ΑΕΠ
  - Μείγμα δημοσίων δαπανών και φόρων το οποίο θα στηρίζει το αναπτυξιακό υπόδειγμα της οικονομίας.
- Στην πλευρά των δαπανών:
    - ενίσχυση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων σε τομείς με ισχυρή αναπτυξιακή επίδραση,
    - αλλαγής προτεραιοτήτων για την απασχόληση στον δημόσιο τομέα.
  - Στην πλευρά των εσόδων:
    - διεύρυνση της φορολογικής βάσης και δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών
    - κίνητρα για ηλεκτρονικές πληρωμές
    - ενίσχυση πόρων από περιβαλλοντικούς φόρους
  - Πολύτιμος δημοσιονομικός χώρος βραχυπρόθεσμα, λόγω των πρόσφατων Ευρωπαϊκών μέτρων στήριξης της ανάκαμψης, ο οποίος είναι κρίσιμο να αξιοποιηθεί αποτελεσματικά ώστε να έχει υψηλό αναπτυξιακό πολλαπλασιαστή.

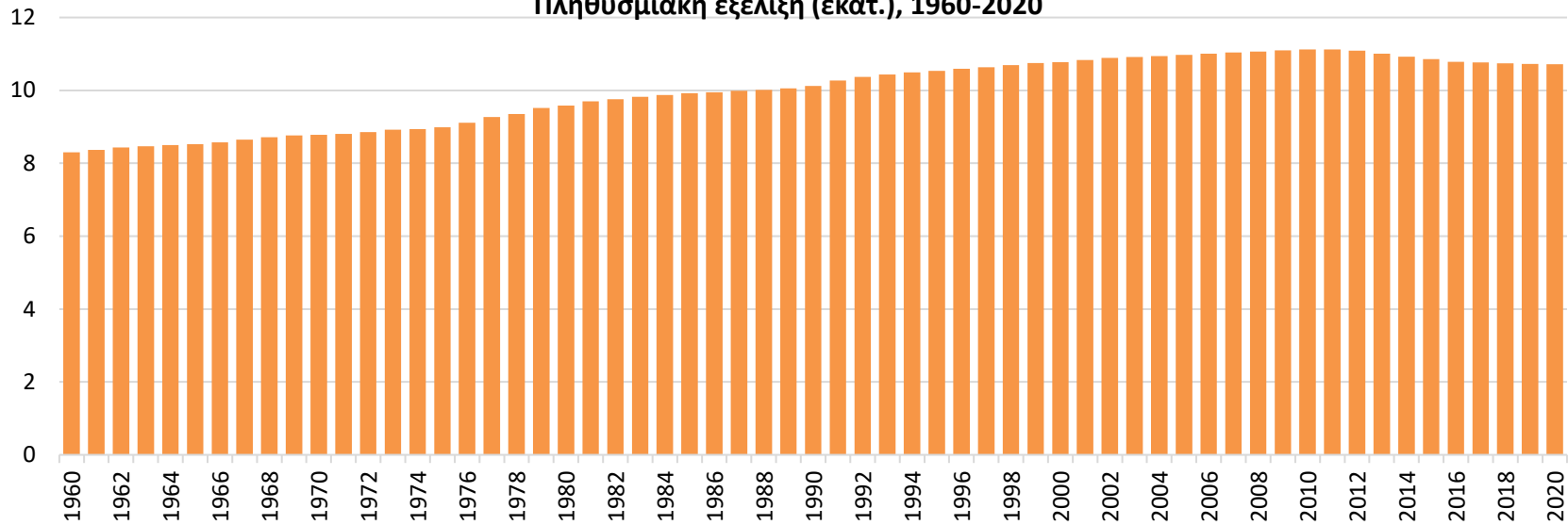
Σχέδιο αναθεώρησης δημοσιονομικών κανόνων στην ΕΖ

Βασικοί πυλώνες

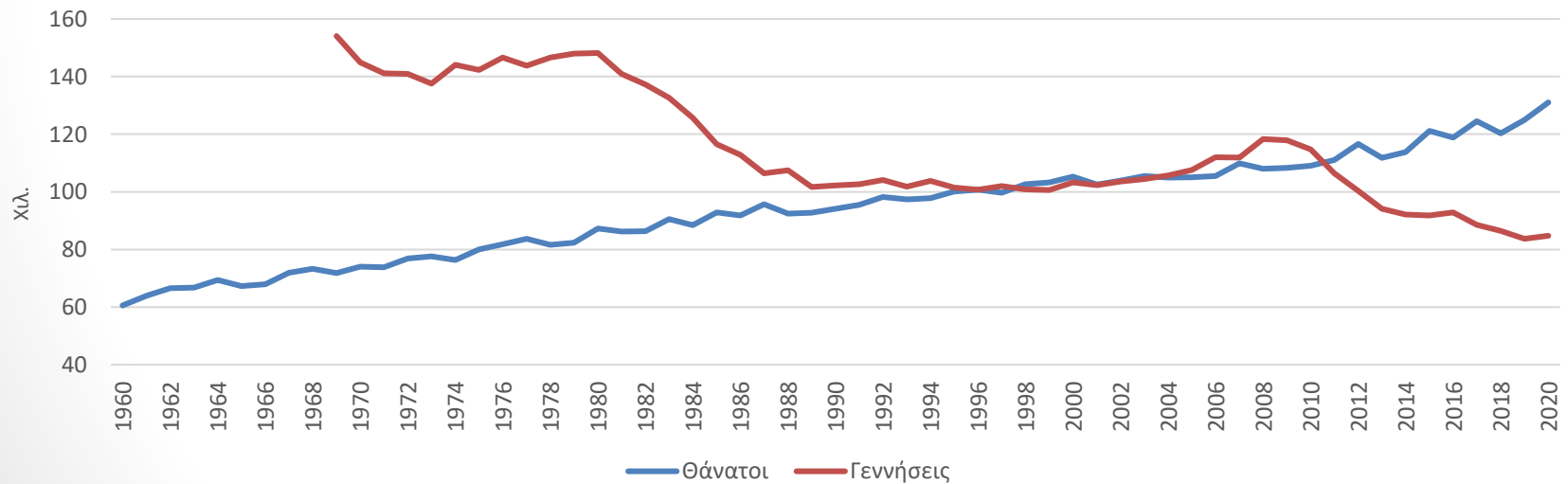
- Αναθεώρηση του κανόνα ετήσιας μείωσης του χρέους (κατά 1/20 του ποσού που υπερβαίνει το ανώτατο όριο του 60%) στις χώρες με υψηλό χρέος
- Μεγαλύτερη ευελιξία στις κυβερνήσεις, καθώς η αξιολόγηση της βιωσιμότητας του δημοσίου χρέους (Debt Sustainability Analysis - DSA) θα γίνεται ανά χώρα, με μικρότερη εξάρτηση από σταθερούς ή κοινούς αριθμητικούς στόχους, συνυπολογίζοντας την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και διαρθρωτικών μέτρων
- Αντικατάσταση του διαρθρωτικού δημοσιονομικού πλεονάσματος ως βασικού δημοσιονομικού δείκτη παρακολούθησης, με την μεσοπρόθεσμη πορεία των καθαρών κρατικών δαπανών, συνδεδεμένη με το DSA, η οποία υποβάλλεται ετησίως από κάθε κράτος μέλος και βρίσκεται υπό τον απόλυτο έλεγχο των κυβερνήσεων
- Η μη τήρηση των δημοσιονομικών κανόνων δύναται να επιφέρει την επιβολή οικονομικών κυρώσεων και αναστολή εκταμιεύσεις κεφαλαίων της ΕΕ
- Οι νέοι δημοσιονομικοί κανόνες αναμένεται να τεθούν σε ισχύ το 2024, καθώς έχει ανασταλεί η εφαρμογή τους μέχρι το 2023, λόγω της πανδημίας και του ρωσο-ουκρανικού πολέμου

Δημογραφικές τάσεις

Πληθυσμιακή εξέλιξη (εκατ.), 1960-2020

Ο πληθυσμός της Ελλάδας συρρικνώνεται από το 2011 (με μείωση γεννητικότητας ήδη από το 1981)

Ανησυχητική είναι η πορεία των γεννήσεων από το 2008 και έπειτα, υποχώρησαν σε λιγότερες από 85 χιλ. το 2020 από 118 χιλ. το 2008

Σύνοψη

Θετική δυναμική της οικονομίας, εγγενείς προκλήσεις και πιέσεις από το διεθνές περιβάλλον

Σε τι στηρίζεται η τρέχουσα μεγέθυνση;

- Ισχυρή ανάκαμψη κατανάλωσης
- Τόνωση διεθνούς τουρισμού
- Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
- Δημόσιο χρέος σε σταθερό επιτόκιο

Κρίσιμες μεσοπρόθεσμες τάσεις

- Αύξηση διεθνούς μεριδίου εξαγωγών
- Προς μια ανοικτή οικονομία;
- Αξιοποίηση «αδρανούς» φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου

Εξωτερικές πιέσεις

- Στροφή στη νομισματική πολιτική, με χαρακτηριστικά διαρκείας. Ακριβότερο και πιο εκλεκτικό χρήμα
- Αναταράξεις στο διεθνές τραπεζικό σύστημα
- Ενεργειακή κρίση, ρωσική εισβολή, αβεβαιότητα

Εγγενείς, δομικές προκλήσεις

- Δίδυμα ελλείμματα
- Υψηλός πληθωρισμός σε αγαθά πρώτης ανάγκης
- Χαμηλή ανταγωνιστικότητα

Προτεραιότητες πολιτικής

- Δημοσιονομική σύνεση και αξιοπιστία
  - Διατηρήσιμα πρωτογενή πλεονάσματα, απεξάρτηση από έκτακτες επιδοματικές πολιτικές, στόχευση μέτρων
  - Ανάκτηση επενδυτικής βαθμίδας
- Αποτελεσματικός χειρισμός πληθωρισμού
  - Ενίσχυση του ανταγωνισμού στις αγορές
- Βελτίωση επενδυτικού περιβάλλοντος και διευκόλυνση εξαγωγών
  - Σταθερότητα οικονομικής πολιτικής
  - Αποτελεσματική αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων της ΕΕ
- Μεταρρυθμίσεις σε δημόσιο τομέα, δικαιοσύνη, εκπαίδευση
- Μέτρα για στροφή της άτυπης προς την επίσημη οικονομία

Διεθνές περιβάλλον: προκλήσεις μεσοπρόθεσμα

Προκλήσεις παγκοσμίως

- **Αβεβαιότητα** ως προς την ένταση και διάρκεια των επιπτώσεων του πολέμου στην Ουκρανία
- Αναχαίτιση **πληθωριστικών πιέσεων χωρίς την πρόκληση ύφεσης**
  - Ανάγκη για **συντονισμό νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής** με στόχο την ισορροπία μεταξύ σταθερότητας τιμών και στοχευμένων μέτρων στήριξης
  - Σφιχτότερη **νομισματική πολιτική (FED, EKT)** → ορατή η αρνητική επίδραση στη ζήτηση → διάρκεια διατήρησης υψηλών επιτοκίων → χρηματοπιστωτική σταθερότητα
- **Επιτάχυνση** οικονομικής δραστηριότητας σε Κίνα

Προκλήσεις στην Ευρώπη

- Επίμονος «πληθωρισμός τροφίμων»
- **Αυξημένη αβεβαιότητα** εξαιτίας αναταράξεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές
- Επιδράσεις **σύσφιξης νομισματικής πολιτικής** της ΕΚΤ και άνοδος κόστος δανεισμού
- Διαφοροποίηση πηγών **ενέργειας** και **ενεργειακή ασφάλεια** μεσοπρόθεσμα
- Δημόσια διαβούλευση για την **αναθεώρηση των δημοσιονομικών κανόνων**
- Αποτελεσματική αξιοποίηση **Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης**

Κίνδυνοι και θετικές προοπτικές το 2023

Κίνδυνοι

- Καθυστέρηση στον σχηματισμό κυβέρνησης και χάραξη πολιτικής
- Υψηλό εξωτερικό έλλειμμα
- Επίμονος πληθωρισμός σε αγαθά πρώτης ανάγκης, όπως τρόφιμα
- Νέος γύρος ανόδου διεθνών τιμών ενεργειακών αγαθών στα τέλη του 2023
- Αστάθεια στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα
- Σταδιακά σφιχτότερο δημοσιονομικό πλαίσιο
- Καθυστέρηση στην εφαρμογή μεταρρυθμίσεων του Σχεδίου "Ελλάδα 2.0»
- Νέα έξαρση ληξιπρόθεσμων οφειλών, λόγω ανόδου επιτοκίων και κόστους διαβίωσης
- Επιβράδυνση στην κλαδική διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης

Θετικές προοπτικές

- Αύξηση των δημοσιονομικών εσόδων και μείωση δημοσίου χρέους, ως % του ΑΕΠ
- Διατήρηση της ενισχυμένης εξωστρέφειας, με βελτίωση του εξωτερικού ισοζυγίου
- Χορήγηση επενδυτικής βαθμίδας
- Επιτάχυνση υλοποίησης δανειακού σκέλους στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και εφαρμογή μεταρρυθμίσεων
- Μείωση των ΜΕΔ σε επίπεδο οικονομίας και σταδιακή επανένταξη στο τραπεζικό σύστημα
- Σχεδιασμός νέου πλαισίου δημοσιονομικών κανόνων στην ΕΕ και έγκαιρη αξιοποίηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως μέσω του REPowerEU